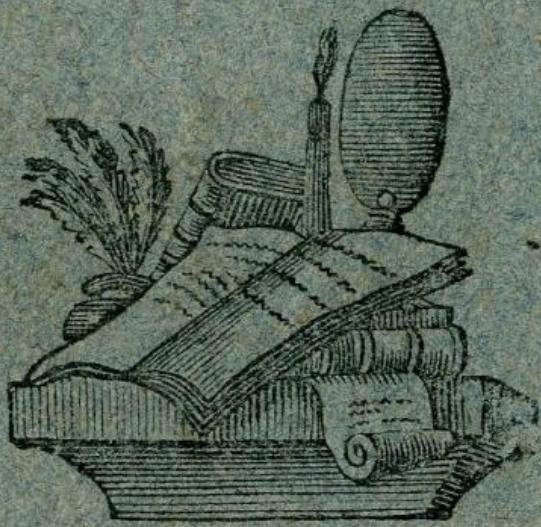
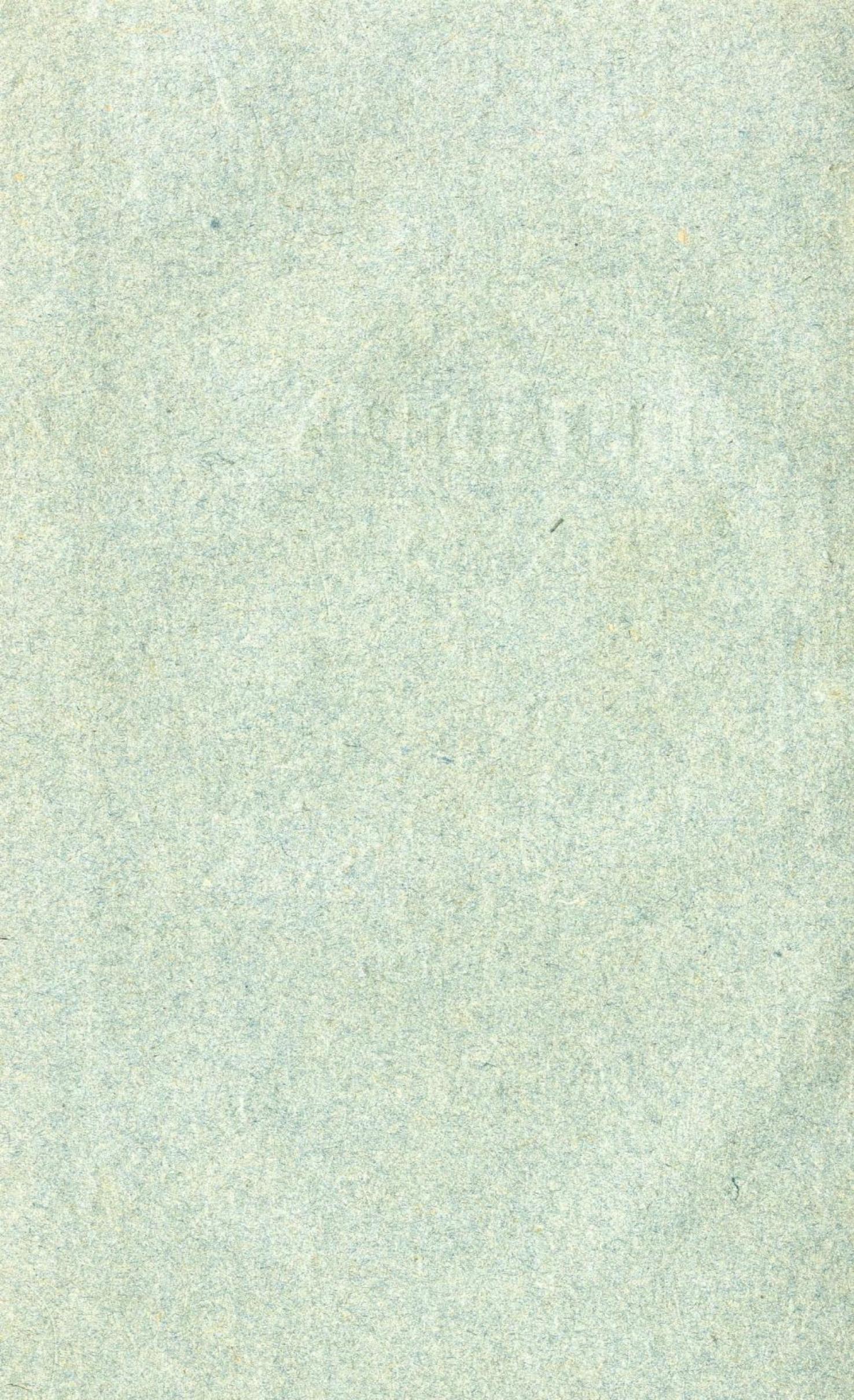

ПРИЯТЕЛЬ
СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Књига прва.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 18878

ПРИЯТЕЛЬ СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Преводи и орігінална сочиненія
ТИМОФЕА ИЛИТЬ,
Протопресвтерата Чанадскогъ Намѣстника
и Пароха Санадскогъ.

Книга прва.

У НОВОМЪ-САДУ,
писмены Павла Јанковича, Ц. К. Прѣв. Типографа,

1840.

Отъ страны Касающагося Епархіалнаго Духовнаго Надлежателства, никаковому препятствію въ смотреніи Благочестія въ настоящемъ дѣлѣ обрѣтену сущу, можетъ тоеже дѣло тупу предано быти.

Въ Темишварѣ 20. Марта 1840.

На милостивое Епіскопское
Повелѣніе

(М. П.) ЕМІЛАНЬ КЕНГЕЛАЦЪ,
Іеромонахъ Ч. Консісторіума Епархії Темишварскія Нотарій.

ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНЬИШЕМЪ,

и

ВЫСОКОДОСТОЙНЪЙШЕМЪ

ГОСПОДИНУ

ПАНТЕЛЕИМОНУ

ЖИВКОВИЋ

ПРАВОСЛАВНОМЪ ЕПІСКОПУ ТЕ-

МИШВАРСКОМЪ, В. КИКИНД-

СКОМЪ, ЛИПОВСКОМЪ, ПАН-

ЧЕВАЧКОМЪ, ЧАКОВАЧ-

КОМЪ В. БЕЧКЕРЕЧ-

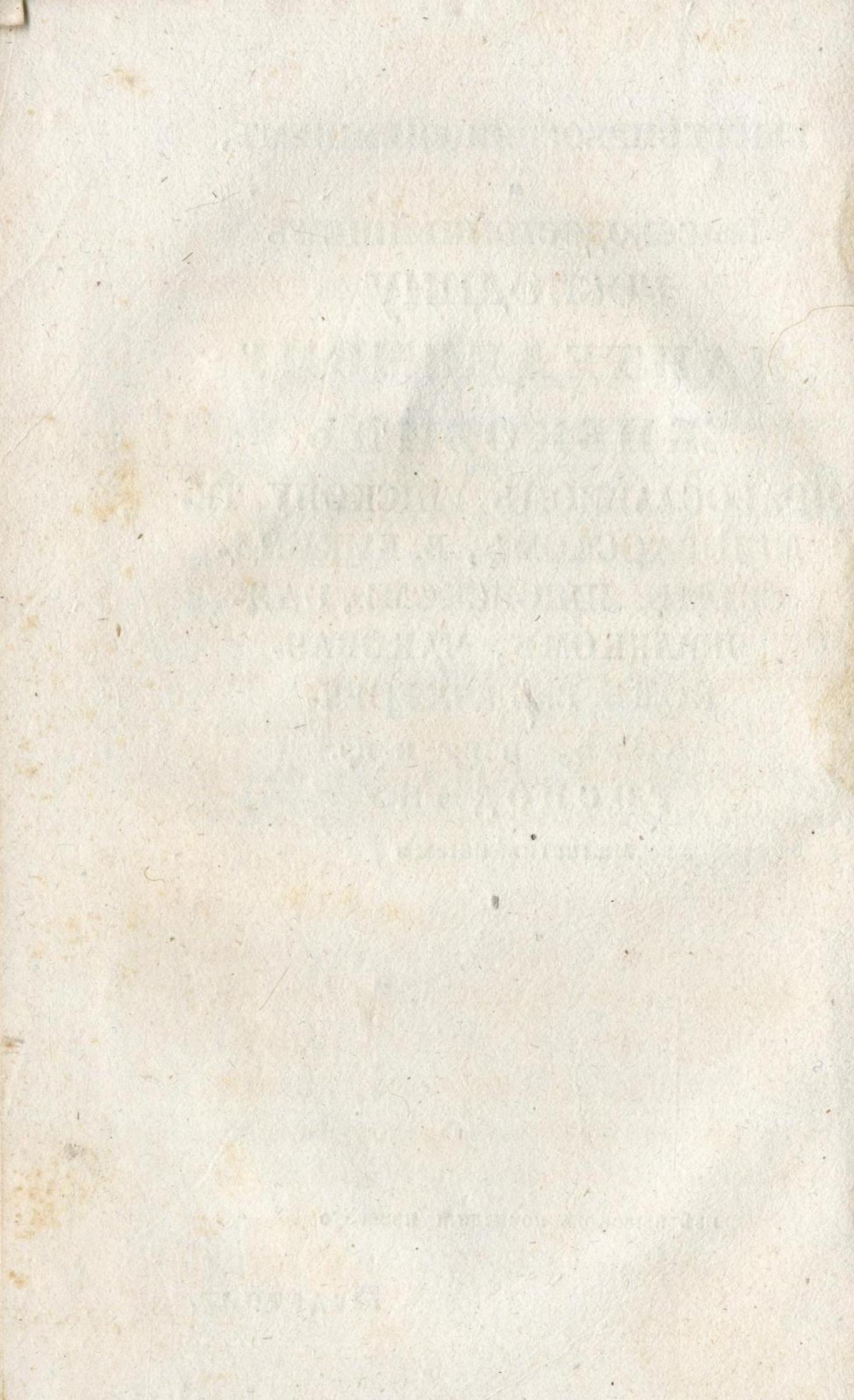
КОМЪ, и пр. и пр.

ГОСПОДИНУ

МИЛОСТИВЪЙШЕМЪ

изъ высокогъ почитанія посвѣћуе

Издатель.

Ваше Высокопреосвященство
Господине милостивѣйшій!

Књижица ова мала, коя дана је у ВАШЕ свете руке долази, пуна преполезни морални за младежь Серску наука. Колико самъ увѣренъ, да ће она милой нашей младежи на ползу служити, да ће младежъ съ ньомъ као каквимъ мириставимъ цвећемъ душу укравати, разумъ облагорођавати, и на путъ добродѣтелій руководити се, толико радостніе, и съ већимъ страхопочитаниемъ высокомъ имену ВАШЕМЪ посвећенъ се, познаваюћи благу желю ВАШЕГЪ Высокопреосвященства, съ којомъ младежъ Сербску облагоображену видити желите. Малу дакле ову књижицу мою пріимите у ВАШЕ свете и благословене руке, Архиерейскимъ благословомъ ВАШИМЪ

благословите и мене и трудъ мой, и милостивѣйше дозволите ми, да се прва књига књиге ове съ превисокимъ именемъ
ВАШИМЪ увѣнча; изліите щедроту, милость и благонаклоность **ВАШУ**, на предъ **ВАМИ** стоећемъ, **ВАШУ** свету десницу любећемъ, и у найвећемъ страхопочитанју изумираюћемъ

ВАШЕГЪ Высокопреосвященства

У Санаду 1 Октовриа 1839,

найнижайшемъ рабу
Тѣмпоею Илићъ,
Протопр: Чанад: Намѣстнику,
и Пароху Санадскомъ.

ПРЕДГОВОРЪ.

Књиге писати и на светъ ій издавати, посао є, кои велико стерпѣніе, превсилко постоянство, сладку тишину, чисту совѣсть, мирну душу и изображеніе умноизискус. Сваки Списатель кои є по гдишто написао, на светъ издао, и у число списателя ставіо, се, неможе се совершено утѣшавати, да є управо по своїй жельи, дужности доброгъ Списателя задоста удовлетворіо. Само они высоки умови с тимъ тѣшити се могу, кои собствене орінале рађаю, и свету ій сообщаваю; и они кои данашнѣмъ времену што сходно, и за родъ пробитачно избѣру, преведу и на светъ издаду. Но што лепо изабрати, потребанъ є добаръ Вкусъ, и пунь джепъ, да се књиге на разни єзыци излазеће прибавити и изабрати могу. — Што се джепова тиче, у мене ій има и сувише, и еадъ писаюћи ово преброявшій мое у одѣлу момъ у комъ самъ садъ обученъ

на ђо сданайстъ , кои су сви и пошироки и
доста подубоки , као обични поповски
джепови , но на злу срећу мою сви су праз-
ни . Списателю є дакле одъ велике потребе
пунъ джепъ , да може све излазеће књи-
те куповати ; Новине не само Сербске , о-
бадвое , заедно съ Народнымъ листомъ и
Сербскимъ лѣтописомъ , но и други наро-
да књиге и новине кое онъ читати и раз-
умети уме , требалобы да купуе и да чи-
та , да кроме політически у свету догађая
зна , шта други народи и у другима зем-
љама у литературы раде . Но Списательи
су наши по већој чисти тако утѣснени ,
да не само што иностране књиге и Новине
редко купую ; но сви , Сербске Новине
и лѣтописе држати немогу , ма за тима
како горко да уздишу и туже . — Кадъ
самъ я право Објавленіе Г. Пајловића о
Народнѣмъ листу кодъ сднога мoga прія-
теля видіо , появленију овомъ тако самъ
се обрадовао , као да самъ јошъ едно до-
бротворно сунце на небу опазio ; но ова
радость моя нје за дуго трајала ; ёр' я не-
исплатившій за листъ и новине , лишимъ
се и једни и други , и у углю овомъ одъ

ученогъ света удалѣномъ , дања се ништа
знао небы шта се у свету ради . да ми е-
данъ пріятель свое Мађарекс Новине не-
шилѣ , и ово кадкадъ изостане . За о-
ву красну и за младежъ преполезну књи-
гу , на Немецкомъ езыку већь четири
пута прештанпану , я изъ више назна-
ченогъ узрока нигда знаю небы , да небы
та по обећаню момъ , предрагогъ и прелю-
безногъ Пріятеля могъ Г. Димитрію П.
Тирола у Београду пролетоње поодио ни-
самъ . Овомъ истомъ приликомъ кадъ се
изъ Београда вратимъ , одъ ићже мла-
дости такоће предрагогъ Пріятеля могъ Г.
Докторъ Стенића у Земуну посѣтимъ , Еле-
ну мою на поклонъ му однесемъ , тди у
краткомъ нашмъ разговору кажемъ му ,
да самъ Касандру у стихове сложіо , да є
прва књига већь у цензурѣ , и да ћу је
одма труковати дати , како Г. Јанковићу
ц. к. Новосадскомъ Типографу за Елену
платимъ . — Г. Јанковићъ мени је при изда-
ванју Елене велико пріятельство учинио ;
я му мое станѣ искрено сообщимъ , онъ
Елену пріили , трукуе је , свеже је и неис-
платавшій му ни једногъ новчића , преда

Книгу ову любезный и драгій Читателю! коя є за свако станъ човека полезна и утѣшителна, кадъ є у руке добібіешъ и прочиташи, подай є и сыну твомъ иска э чита, и питай га шта є у ньой читao. Као што трудолюбива пчела, у свакомъ и найманѣмъ цветку восакъ и медь налази, и у свою кошицу односи, тамо човеческомъ уму непостижима зданія зида и скуплѣно свое богатство оставля; тако ъешь и ты и синь твой у овой книги вролепе, морналне и полезне налазити науке, душу ъешь твою съ ньомъ увеселявати, срдце облагообразжавати, и умъ украшавати. Читай є свесрдо, и повише пути, и у време кадъ друга посла немашъ забавляй се съ ньомъ и увеселявай: но едно те молимъ не осуждавай ме.

Тімоѳ. Илліиць.

Младомъ Читателю.

Здрава ми и срећна буди любезна Сербска младежи! я те изъ свегъ срдца поздрављамъ. О! оди къ мени, и пружи ми руку твою, да те крозъ едну красну поляну, пуну разногъ мирисавогъ цвећа, и весели съ плодомъ обтерећени дрва проведемъ. И ако ты замномъ пођешъ, и вѣрно ми слѣдовати, и то добро слушати, и у душу твою уливати будешъ, што ћу я теби казивати, то благо теби, ты ћешъ быти срећна, и у той поляны собираћешъ плоде, кои се нигда покварити немогу.

Погледай любезна Сербска младежи свудъ око себе у наоколо! видићешъ да се на

найпре само писмена у умъ уливана быти морала, а после ишло се съ вами мало по-мало све далъ, докъ вамъ душевне силе тако оснажиле нису, па садъ целе образе безъ запынаня читати можете. Пре краткогъ времена, за цео сать едва сте вы по гдикои редъ прочитати могли, и то съ великимъ, натезанѣмъ и трудомъ. А садъ? садъ безъ сваке муке и труда читате гди годъ оћете.

Шта изъ овога вы заключавате? Ніе ли истина, да одъ Бога нама дароване душевне и тѣлесне силе, упражненіяма само и по-свѣдневнима могућнима употребленіяма развіяю се, умножаваю и снажніима постаю? Тако је безъ сумнѣ! Обща Божія заповестъ людма наложе: „радите“ Вы морате ваше како душевне тако и тѣлесне силе, да бы оне свагда богатіе разграњавале се упражнявати, и јошъ изъ ране младости на опредѣлени начинъ употреблявати.

Али ако се силе наше свагда принуждавале буду, рећићете вы мени, то ћеду се уморити, и нећемо у станю быти далъ у упражненіе ставити ји? Право имате децо моя! то и я кажемъ. И садъ сладко време и гри долази. Видите како сладки Богъ земљи одмора у зимнѣ време дае, и после кишовити дана благе одрећуе ноћи. После

урађеногъ посла, вели една стара сербска пословица, врло є сладакъ покой, кадъ посао нашъ урадимо, можемо се онда и радостнима предавати забавама, и Богъ, кој невине ове забаве наше съ небеснога свога престола съ благоволеніемъ сматра, радуе се, што су деца нѣгова тако срећна и радостна.

Такови чисти и невини забава после урађеногъ посла у изобилію налази се. Еданъ одъ васъ кој радо трчи, угрева се съ лоптомъ, други ако је зими ње време увеселява се са соничицама, или ако је пролеће съ родитељи свои у прекрасне изилази ливаде, бере цвеће, и одъ тих венце себи плете, трећи трчи за лептирићи, или вата лепе бубице, или сматра прорастња, и бояма своима овима подобна на паширу начертава, четврти нађе себи каквє друге, исто тако невине забаве, и съ њима се увеселява.

И у то исто време, кадъ вы послове ваше, кое вамъ Родитељи и Учитељи ваши израдити наложе, совѣтно израдите, и кадъ се ватреной какой игре безбрежно предати можете, у то исто време Пріјатељ Младежи радо бы къ вама дошао, и донео бы вамъ свакояка упражненія, која бы васть у исто време као најбољи играчке увеселя-

вала и разгревала. И ево га , онъ данасть први путъ предъ васъ долази , и васъ срдечно поздравля , и пре него што вамъ онъ свое дарове раздавати почне , онъ вамъ оће одно кратко , но важно словце да каже , кое ни еданъ одъ васъ , ни данасть ни сутра , нити икадъ заборавити да усуди се ,

Пріятель младежи држао је едно дете здраво и читаво на своима рукама , кое после неколико дана у гробъ однесу . Родитељи , браћа . сестре и другови горке су сузе за нимъ изливали , ер' је оно добро было . Господнишь Парохъ тѣшећи іи томъ приликомъ рекне имъ : „Любезніи мои ! немойте плакати , Богъ кои је вама дете ово поклоніо быо , садъ га опеть къ себи узима , и на небу , и у брой свои Ангела ставля га .“ На то престану они плакати и тужити ; ер' су знали , да ћеду га , јадъ на исти начинъ и они землю ову оставе , тамо кодъ щедрода Бога и његови Ангела наћи . Тамо свако добро и смерно дете одлази , и свако ће тамо свое Родителј браћу , сестре и другове после краткогъ времена опеть видити : она пакъ деца коя нису добра и смерна была , нећеду се те радости удостоити , т: е: нећеду више никда Родителј , браћу , сестре и другове свое видити моћи ; ер' се они неудостојавају сладкогъ Бога и

нѣгове Ангеле видити, они у царство вѣчите таме одлазе, гдј сунце несје, нити месецъ светли, нити какво пролеће кадгодъ цвета; зато јошъ изъ малена обвикавайте се да добри и смерни будете. Любите ваше Родителѣ, браћу и сестре са свимъ срдцемъ, и о Богу и Спасителю често мислите, ер' онъ добру децу здраво милуе, а и васъ милуе, ер' вы сте сви добри и смерни, и васъ ће къ себи у царство небесно радо пріимити, кадъ васъ у гробъ понесу, и неће васъ изъ сјайности небесне и изъ дружства Ангелскогъ избацити, и у царство таме одбацити, гдј сунце несје, нити месецъ светли, нити какво пролеће кадгодъ цвета. Желители вы то, то ћу я вама радо и често различне приповедке приповедати, кое ће васъ на путь къ небесной сјайности навести; гдј ћемо се кадгодъ тамо горе у дружству Ангела, кодъ сладкогъ Бога, у заимной радости отеть видити.

* * *

Садъ пакъ послушайте о двојубомъ отечеству людіи.

Еданъ отацъ и сынъ нѣговъ Алекса, одали су еданпутъ у едно прекрасно у про-

леће вече по полю по свободномъ возду-
ху. Они су дуго ћутајоћи еданъ поредъ
друготъ ишли; найпосле рекне Алекса:
Отацъ! како се тамо подижу облаци, све
еданъ преко другогъ, и изъ мећу ньи по
гдикоя звезда блиста се; оне се блистаю и
овамо нась осветляваю. — ели тако отацъ?

Тако је любезный Алекса, оне нась осветляваю, и сву животиню, и сва прорашенія осветляваю.

Отацъ! мени се чини као да оне мене зову, као да самъ я већь еданпутъ кодъ ньи быо, и да самъ радъ опетъ къ ньима ићи.

Тамо даље тежишъ Алекса? сви людіи тамо горе отићи теже

Али Отацъ! я самъ радъ и кодъ тебе быти, ер' кадъ ты кодъ мене ниси, то я онда и за тобомъ тежимъ.

Тако је то мой сыне. Еси ли ты у какой кућы, то тежишъ къ твојой, къ твоима, къ мени и къ браћи твојой, а гледишъ ли горе, и видишъ ли блистауће звезде, то радъ си къ ньима.

Да, Отацъ, тако је, но одъ кудъ то быва?

То быва одъ двогубогъ отечества людіи Алекса.

Одъ двогубогъ отечества, шта је то?

То је то мой сине. Човек је и тамо горе код ћуће, а и на земљи је код ћуће.— Видимъ, мы овуда идемо, и ова је земля наше обиталище, но и тамо је наше обиталище, мы смо ради и тамо отићи; и човек је свакда је тамо у свомъ отечеству. Зато буди честанъ и добаръ, и погледай често горе; ер' су и тамо браћа, отацъ и мати, и ты ћешъ са свима нама тамо къ благомъ Богу отићи, еръ онъ је свима нама отацъ. Буди добаръ и честанъ! ојешъ ли?

Оју Отацъ, рекне Алекса, и са 'своимъ оцемъ ћући оде.

ЯНУАРИИ.

зове се обычно онай месецъ, кои годину
отвара, на когъ прагу мы садъ стоимо.

„А зашто Януарій?“ пытате вы.

То ю вамъ я одма казати. Изъ међу млоти Богова, кое су стари Римљани почитовали, био је еданъ кои се Янусъ звао. По мићнју ныномъ управља је онъ годиномъ и свима судбама людіи, и био је најсилни Повелитель надъ миромъ и ратови. Нему је био први данъ године, први сатъ свакогъ дана посвећенъ. По нему се још и данъ данашњи први годишњи месецъ назива. Онъ је — не безъ узрока за высоке умове — съ два лица изображенъ тако, да съ једнимъ свагда на предъ а съ другимъ натрагъ гледи.

И бы свима людма кадъ они у нову годину ступе, желјо, да на исти начинъ ово лице добијо, да бы съ једнимъ свагда⁹ напредъ а съ другимъ натрагъ гледати могли. Натрагъ гледаюћи могао бы сваки видити, съ каквимъ га је благодѣяніјама Божествена обласцила щедрота, а напредъ, могао бы

сваки себе у души својој питати, оћул' се или не истіи Божіи благодѣянія и у бу- дуще достайнимъ учинити; да намъ буду- ѡа у вечитој тайни као у каквој тами са- кривена стое: **Оћели** му будућностъ ра- достніе жребіе принети, или не — то одъ Божіе милости зависи.

Како было децо моя, кадъ бы и вы еданпуть Јнуса образъ на себе 'узели? — По мѣнію момъ то вамъ ништа шкодило небы, но јошъ бы вамъ на ползу служило, као што ћете садъ видити.

Обазрите се дакле на вашъ животъ натрагъ.

Погледайте само каква є ово у весели- телна башча съ цвећемъ, како є укра- шена веселимъ и благо вкуснимъ воћемъ свакогъ рода! Надъ вами се горе распро- стире плаветновидно небо, на комъ сунце даню указує се лако и благослова пуно као Божіе око а ноћу звезде, сребрно цве- ђе неба, блистаю се на великому просто- ру небесномъ, преко брегова и долина во- ображателно кратку тавну светлость ме- сецъ разиспа. **О!** а и башча младости на- ше има врло лепъ и красанъ изгледъ, и онда кадъ већь отаримо, јошъ све ед-нако съ радосћу на ю обзиремо се, и до- ситости нагледати се неможемо є, доколико

нась у землю неположе, на коїй смо се као деца играли. Кадъ бы се вы у красну ову башчу осврнули, прегледали є и промисли-ли се, да є она, колико вы опонути се можете свагда, на еданъ особито уладител-ни начинъ тако украшена была, да сте вы изъ нѣ по вольи вашой цвеће, кое сте, и колико сте тели брали, и венце плели, и никакву потрицу на цвећу примѣтили ни-сте, но съ тымъ да є она све богатія и краснія съ цвећемъ указывала вамъ се — — децо! нећели вамъ се ово као неко чудо у уму вашемъ представити? Нећеду ли ваше мале прси стеснити се и затрести? Немойте се тіи суза, кое вамъ изъ очію по-лећу стидити, то су сузе благодар-ности, и оне су Богу угодне, оне изъ ва-ше миле младе радости происичу.

Ссте ли вы свако ютро, или свако ве-че за животъ вашъ, или за даръ добіени, коме благодарити дужни? Выдите, кадъ вамъ отацъ или мати што даду, было то лепа альиница, или комадић лебца, то вы свагда кажете „благодаримъ,“ и то добро чините, и тако треба да радите. Зато даро-ве по правомъ разсужденію найпре заслужи-ти треба, и онда ій, као праву собстве-нность, съ радосћу уживати. Благодарити кого тако морате вы и невидициомъ отцу,

кои одозго съ неба на сва дѣла наша пази,
 комъ смо деца мы сви людіи, и одъ когъ
 намъ сва добра, и сви совершени дарови
 долазе. Човекъ ништа нема што одъ Бо-
 га добіо ніе! Штогодъ мы имамо, и што
 другима покланямо, све є то даръ неба.
 Едно смерно дете, — а свако дете треба
 смерно да буде: ер' другачіе неби оно
 ни Богу, ни Родительима, ни другима люд-
 ма радости црчинявало, нити бы оно са-
 мо у себи праве радости осећати могло
 — едно велимъ смерно дете треба овако
 да ради. Кадъ се у ютру изъ сна пробуди,
 и очи отвори, и покоемъ ноћнимъ и у ду-
 ши и у тѣлу подкрѣплѣна осети се, и сун-
 чане зраке у собицы своїй крозъ прозорѣ
 опази, треба да скрсти руке и да рекне:
 „Сладки небесный отче! я ти благодаримъ,
 што си ми сладки покой у прошастой но-
 ћи поклонію, што си ми животъ и здра-
 вљ даровао, и што си ми и овай новоро-
 Ѣени данъ доживити дозволіо. Благосло-
 ви Боже данась мене съ мои Родительи,
 браћомъ и сестрама, дозволи ми тебе
 свагда предъ очима и у срцу имати, и
 никакво зло, и твоима заповестма проти-
 вно дѣло мени данась учинити недопусти!“
 — Исто тако треба, за све, штогодъ му се
 у томъ дану добро и спасително догодило.

да благодари; и у вече, кадъ у креветъ оће да легне, онда опеть треба да се прикристи, и да рекне: „Благодаримъ ти о Боже! на овомъ благомъ дану, кои си ми данась ты поклоніо, и на свима красотама, кое си ме удостојо данась видити. Допусти Ангелу твомъ, да ову целу ноћь кодъ мене пребуде, и кодъ Родитељ мои, и кодъ браће мое и сестара мои, такође, да сви мы у миру спавамо, и никакву несрећу, тугу и беду за ову ноћь неискусимо!“ — Кадъ смерно дете овако учини, онда оно лако заспи, мирно спава и целу ноћь Ангели Божји стое око њега и съ нимъ играю се. Видите дакле любезніи мои како добра деца раде! А то се само по себи разуме. да Родитељи тако добро дете изъ свегъ срдца любе, и да му у свачемъ волю испунјаваю. Тако добро дете съ браћомъ својомъ непрестано у найвећој слоги, веселю и радости живи, никомъ назавиди, и ни съ кимъ несвађа се. Што му је дато да научи, то съ найвећимъ прилѣжаніемъ учи, ер' зна, да онай неисчерпаемо благо пртијава, кои умомъ и срдцемъ изображенъ, и налази у томъ свою собствену радость и удовольство, што сваки данъ себе съ новимъ знанјемъ обогађава. Ко тако дете види, сваки га радо предусрета, и радо

се съ ныимъ забавля; ер' в оно учтиво, и нѣгово обхожденіе свакомъ є угодно и повольно. При првомъ погледу познати се може, каква душа у комъ детету бытава. Добро и смерно дете свакога благоволеніе къ себи привлачи.

А како сте вы любезна децо! прошасту годину провели? Сравнявали се животъ вашъ икони овой коя вамъ се овде представля? — „Тако брзо вы то мени казати неможете,“ одговорићете вы? — а то и самъ мислимъ. Зато промислите се о томъ юшъ, учините еданъ строги са сами собомъ испитъ, и собственно срдце ваше казаће вамъ, у колико се вы овой уподоблявате.

Тако даље мы смо еданъ погледъ на трагъ учинили, а садъ юшъ еданъ на предъ да учинимо.

Кой на свой прошasti животъ смѣло погледати сме, кои себи никаква укора о томъ учинити неможе, и кои у свачемъ Бога као найвеће свое благо припознае, и нѣговимъ милостивимъ и премудрымъ уредбама подлаже се, тай безъ свакогъ стра, съ пуномъ надеждомъ и повѣреніемъ и у напредъ смѣло заиста погледати може. Ни еданъ смртни човекъ неможе знати, шта му се у будуще догоодити може, и какве га

промене очекую; то самъ преблагій Іисусъ зна, и онъ нась увѣрава, да безъ волѣ отца небесногъ ништа намъ се догоодити неможе, да намъ неће ни една длака изъ главе наше безъ нѣгове свете волѣ изчупати се, да све жалости и сверадости одъ нѣга долазе. Ово се другачије и простіје рећи може; да Богъ кои намъ є досадъ помагао, да ће намъ и у будуще милостиво помагати.

Децо! вы сте срећни. Вы радостніє у будућностъ погледати можете, него ли мы стари людіи. Брига домаћа вами јошъ непозната; Родитељи ваши за васъ у место васъ брину се, и на овай начинъ вы врло лако крозъ башчу младости путовати можете. Дужности, кое вы испунивати имате, нису тако тешке, а награда васъ одма очекуе. Бриге неће и туге мале и васъ кадкадъ сгоде, но те никаква дуга слѣдствіја за собомъ неоставляю! Радости, кое за тима слѣдую, обузму срце ваше тако, да прошасте бриге и туге са свимъ заборавите! Децо вы сте срећни?

О! и опеть ова нова година у коју мы садъ ступамо, може и вами много туге и жалости принети! Како бы вамъ было, кадъ бы цветаюће ваше здравље, съ коимъ се садъ поносите, изгубили, и у какву тежку болесть пали? Или кадъ бы са земљ

ове у спокойно небесно царство однеше-
ни были? Или кадъ бы вамъ отацъ, мати,
брать или сестра умрли? — То бы вама
заиста тешко было, и врло тешко, но то
се ништа безъ волѣ Божіе сбило неби,
слѣдователно све бы на ваше добро кло-
нило се. Трпенѣ и бѣде приуготовляю
люде за вечито блаженство, а у срећи и
радости свагда живити, ніе увекъ проби-
тачно, — Вы малодушествуете, стрепите и
ослаблявате? Васъ стра и туга ваша надя
чава ? Такође и овде помаже, што нигда
безъ дѣйствія неостає, молитва. Зато,
кадгодъ вы у кою нову годину корачите,
дигните и срце и руке ваше къ Богу и ре-
ците: „Ты си о благи Боже! у прошастой
години богате благослове твоє на насть из-
ліо, мы то и душомъ и тѣломъ осећамо,
и нисмо у станю теби достаточно благода-
рити. Буди намъ и у настоящемъ садъ
времену милостивъ, даруй намъ душевно
и тѣлесно здравлѣ, возвиси насть у мудро-
сти и у добродѣтели, и у свачему твою
свету волю испунявати научи насть. На-
шимъ добрымъ Родителѣмъ поклони дугъ
животъ, да бы они насть у страху твомъ
воспитати могли, и да бы плодъ трудова
свои, съ коима се около насть неусипно
труде, съ радосћу пожићли. Да, добрый

небесный Отче! ты увекъ съ нама буди,
съ нама и са свима онима кое мы люби-
мо, амінъ!“ Овимъ начиномъ усели се ра-
достно повѣреніе у срце наше, и надеж-
да пружи намъ руку, коя нась у простра-
ну будућности землю съ радосћу руководи.
А шта ће юшъ после слѣдовати — Све-
то съ провидѣніемъ, и небеснымъ благо-
словомъ быће.

Навечер' с нове године едногъ несрећника.

Старацъ еданъ стајо је у вече нове године на прозору свомъ, и погледао је съ изгледомъ ужаснотъ очајніја кадкадъ горе на недвижимо вѣчно блистајуће се небо, а кадгодъ доле на смрзнуту чисту и снегомъ покривену земљу, на којој садъ нико тако безъ радости и сна био ніе као онъ; кој је гробъ свой већ предвиђао, кој је младостъ свою у лудости провео, и у дугомъ и годинама богатомъ животу свомъ ништа друго радио ніе, но кое у чемъ заблужда- вао, грешіо, боловао, тѣло свое обезче- сњивао, душу свою грехови обтерећивао, и садъ у старостъ гризао се и горко каяо. Найлепшији дани младости нѣгове представиму се садъ предъ очима као кајве аве- тинѣ, и одвуку га на оно блажено ютро натрагъ у комъ га је отацъ нѣговъ први путъ на распутіје живота навео, и показао му, да ће га десни путъ на красне добро- дѣтели, спокойство, на прекрасну поляну, на плодоносну жетву, и у брой Ангела одвести, а леви у сладострастне пороке,

у црни пако, напунѣни частицама отрова, пунъ пузећи змія, и мрачногъ густомъ испареја.

О, зміе су о прсима већъ нѣму виси-
ле, и частице отровне капляле су съ нѣго-
вогъ езика, и онъ садъ већъ незнаде где је.

Безчувственъ, и у неизказаной туги по-
гледа садъ онъ опетъ на небо и викне: О
отче! поврати ми опетъ младость, постави
ме јошъ еданпутъ на распутіе, да други путъ
себи изберемъ.

По отацъ нѣговъ и младость нѣгова
одавно были су па прошли. Онъ виђаше
садъ блудеће неке светове, кои су по ла-
пови играли, и у гробљу зауставляли се и
угашавали. „Ово су дани лудости мое,“ —
рекне онъ у себи. После тогъ виђаше
едну звезду, коя је преко целогъ неба пре-
летила, на земљу пала и издробила се: „То
самъ я!“ рекне нѣгово ожесточено срдце,
кое је покаяніемъ зміеугризно све већма и
већма ранѣно бывало.

Тияюћи воображеніе ово покаже му по
зданіјама летеће ноћнике — *Naftwandler* —
и ветреначу — *Windmühle* — съ ужаснимъ
движеніемъ надъ ньимъ срушавају се,
и едно у празной собы, у којој сеично
мртвацы до времена погреба држе, зло-
ставше наличје — *Sarve* — полагано у дви-

женіе ставляюће се. У средъ борбе ове музика една, коя є нову годину поздравляла зазуиму у ушима из'за едне куле као какво црковно пѣніе. Онъ се ужасне и къ себи дође. Онъ погледи садъ горе у воздухокружъ, и после погледъ свой къ земли спусти, и о Пріятельи младости свое мислити почне, кое све у добромъ, болѣмъ и срећнијемъ одъ нѣга станю нађе. Едни су садъ одъ ньи Учителы народныи, а други Родительи млоге благословене свое дечице были. „О и я самъ могао навечеріе ово, ове нове године, исто тако као и они у сладкомъ покою провести, да самъ само тео! — О и я самъ могао срећанъ быти, да самъ драгіи мои Родителя поздравъ нове године, добрѣ ныне совѣте слушао!“

У грозномъ овомъ на време свое младости опоминанію, учини му се, као да є, неку лакость у себи осетіо, као да се са свимъ помладіо.

Онъ садъ самъ себе стидећи се ніе више ни на лице земно погледати смео, а камо ли погледъ свой на небо дигнути: — но зажмури; и топле покаянія сузе тисућама изъ очію полете му; — онъ безнадеждно и безъ чувствено јошъ полагано уздысаюћи крозъ плачъ говораше: „Да могу

юшъ еданпуть, дасе могу юшъ еданпуть
помладити!“

И онъ помлади се; ер' є у вече
нове године у дубокомъ воображенію
свомъ сва, своя злочинія себи представіо, и-
на путь добаръ, на путь спасенія похи-
желіо. Онъ се помлади, нозаблужде-
нія иѣгова гризла су га непреста-
но. Но Богу онъ опеть благодари зато-
што є тако юшъ за рана съ пута беззако-
нія и порока, съ пута мрачногъ. на путь
пуни сунчане сяйности, кои на богате же-
тве води, повратити се мogaо.

И ты младићу! ако по путу заблужденія
старца овогъ путуешъ, поврати се на
путь добаръ! И теби ће ужасно ово
воображеніе кадгодъ судія быти; и кадъ
еданпуть викнешъ. „О красна младости!
да ми се юшъ еданпуть повратити мо-
жешъ“ — неће ти се нигда више она по-
явити.

Сообщение са злима.

Софроніи, еданъ мудри Народоучитель, недозволяваше своимъ већь одрастлимъ сыновма и кћерма, съ людма, о коима онъ и найманъ сумњаше, сообщавати се.

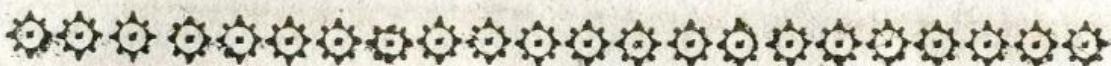
Отацъ!“ рекне му еданпутъ кротка нѣгова Евлавіа, кадъ јой онъ, лакомислену Луцинду у дружству съ братомъ поодити не допусти, „Отацъ! ты нась сасвимъ за неразумну децу држати морашъ, кадъ мислишъ да бы намъ путь овай шкодити могао,“

Но отацъ ћутаюћи узме еданъ већь угашени угљинъ съ пећи, и пружи га кћери. „Онъ негори, сынко рекне отацъ, „узми га само у руке.“

Евлавія то учини, и где, нѣне беле и нѣжне ручице огараве се, и изъ несмотрења такође и бела на ньой альина укаля се.

„Неможе човекъ са свимъ предосторожанъ быти, рекне Евлавія као мало срдита, „кадъ угљинъ у руке узме!“

„То е тако“ рекне отацъ. Видишъ ли мой сынко, да тай угљинъ, ако е и угашен, — то опетъ окало те е. — Тако е исто и сообщение съ невалајима.

Данъ матерс.

Свака кућа има по еданъ или по неколико дана у години, кои су светкованю посвећени; но добра деца ни едномъ се тако нерадую, као дану отца и матере. Они се изъ далека преправляю, како ћеду у исте дане родителъмъ своимъ радость учинити, и коимъ ћеду ій начиномъ изъ ненада найвећма обрадовати моћи.

Случай овай догодјо се не давно у Београду Сербскомъ, у кући едногъ знаменитогъ Господина. Деца су у той кући врло лепо воспѣтавана била. Данъ матере њине падао је у средъ зыме. Свако је дете по штогодъ измислило, съ чимъ ће матерь свою на данъ ићи обрадовати моћи. Девойке су наплеле и навезле што су најлепше умелe и знале, а сынови су Господара и Госпођу Сербје прецайхновали, кадъ су имъ свободни часси допустили. Самъ Христофоръ, наймлађи синчић, кои је читати и писати починјо, нје знао, съ чимъ ће матери на ићи данъ радость учинити; и зато преко мѣре ожалости се. Примѣ-

тившій ово Младенъ, нѣговъ братъ старіи, жаляше га врло и рекне му: „Любезный кристо! я ћу тебе научити како ћешъ се ты помоћи; ты знашъ добро да є нашъ Учитель врло добаръ и любезанъ човекъ, треба къ нѣму да одешъ, тугу твою да му открыешъ, и онъ ће те научити, съ чимъ ћешъ ты срдце наше матере развеселити моћи.

Крісти се ово допадне, онъ брата послуша, одма къ Учителю отрчи и откrie му тугу свою. „Кадъ бы лето было,“ рекне дете изъ међу другогъ разговора, „я бы знаю што бы радио; я бы чакъ до Авале у полѣ отрчао, набрао бы найлепша цвећа, скитіо бы едну велику киту, оплео бы еданъ венацъ, и однео бы матери. Но како садъ я то учинити могу, кадъ свудъ у наоколо осимъ снега ништа друго невиди-
се. И тако я никакавъ даръ, и никакву ра-
дость матери моїй учинити немогу, и то ми є врло жао; еръ я ню изъ свегъ срдца любимъ.“

„У овой нужды любезный Кристо!“ рекне Учитель пріятельскимъ гласомъ, „по момъ мнѣнію ты се лако помоћи можешъ. То исто што си садъ мени казао, кажи матери твоїй, и я мислимъ, да ће се она томъ већма обрадовати, него ма каквомъ измишлѣномъ дару“

О!“ одговори дете брзо, а то ньой сваки данъ казуемъ, да и ю милюемъ, и да є ньой срдце мое сасвимъ предато, и она мене зато исто тако милюе; но садъ на данъ нѣнъ, я бы радъ быо ньой што друго казати, лепше, него што ѹой сваки данъ казуемъ, а незнамъ шта ћу.“

Видишъ любезно дете мое!“ тѣшаше га Учитель, „за материно срдце ништа болѣ и лепше нема, одъ любови детинѣ, И да ѹой та све земно благо, злато и драго каменѣ, порфіру и свилу однесешъ, томъ се она ни найманѣ радовала неби, кадъ спроћу нѣ у твомъ срдцу никакве любови неби было. Свако твоє израженіе ньой є драгоценъно, и она ће свагда тебе радо слушати, кадгодь ѹой ты любовъ твою доказивао будешъ, ма ты и на найпростіи начинъ то творіо. А да ты матери твоїй чувствованія твоя на данъ нѣнъ на други начинъ; него што бы ты могао, изразиши; я ћути неколико редова написати, само буди мало у стерпѣнію.“

Дете овомъ врло обрадуе се. А Учитель седне одма за свою катедру, и по краткомъ времену дете къ себи позове, и прочита му; шта му є за данъ матере написао,

„То је са свимъ изъ могъ срдца извађено, дражайшій Учителю!“ рекне дете съ восхищениемъ, кадъ му је Учитель прочитао „мати ће се моя томе врло обрадовати.“

„Садъ любезный Кристо!“ рекне соучаствуји Учитель, „одъ тебе зависи, да малу ово песмицу у твой умъ тако увртишъ да је безъ муџаня, прекосутра на паметъ изговорити можешъ. А кадъ је добро научишъ, дођи опетъ къ мени да чуемъ, како је изговарашъ, и да те научимъ, како ћешъ је матери твојой найпріятніјимъ начиномъ представити моји.“

Пуно внутренње радости дете кући отрчи, и свомъ брату поздравъ покаже кои му је любведостойни Учитель за данъ матере сочинјо. Оно песмицу ову безъ одлаганја одма учили почне, и будући да је трудолюбиво было, то је за неколико сати добро на паметъ научи. Учитель га зато предъ други ученицы похвали, и задовољство свое съ нимъ покаже, и научи га како ће се у израженију владати, кое је дете све съ благодарносћу слушало и пріимало. Случаемъ овимъ, доказателства многи учени людји садъ потврђује се, да су деца у станову све оно израдити, на што се она по склоности својој живо одваже.

Ютро давно желаемогъ дана осване —
Сва деца заедно покажу се предъ своюмъ
матеромъ. Найпре є найстаріи поздрави,
и свой поклонъ пружи юй, то исто и сви
други редомъ учине; найносле на Крісту
редъ дође, и онъ торжество ово овако за-
ключи:

Лютая зыма сваки листакъ, траву, цветакъ сакрива
Цыча и снегъ све ливаде и брегове покрива:
Нит' с' птичица воздуху сладки гласакъ гди чуе,
Све є стужомъ покривено, све естество тугуе.

Аль за мене сунце светли у найвећој сјайности;
Ер' я данась данъ твой славимъ у найвећој сладости.
Око мене све се смеши, милина ме облеће,
Као кадъ се цвеће блиста у весело пролеће.

Само тужимъ што у полю, долу и бреговима,
Мирисавой трави трага нити цвећу гди има.
Другачије певајући отрч'о бы я тамо,
И найлепшу киту цвећа донео бы овамо.

А садъ шта знамъ? место цвећа я те любимъ у руку
Ер' осећамъ съ тымъ у души радость врло велику.
Сладка мати! ты полюбацъ прими овай одъ мене,
Срдце мое веће незна поднет' теби поклоне.

И мати сынчића свога, кои є тако у-
милно говорио, притисне къ срдцу свомъ,
и сладко га излюби, исто тако у великой

радости и съ другомъ децомъ учини. А отацъ, кои на то дође, и общу радость у собы затече, подобно съ децомъ учии и рекне: „Благо онима Родительима, кои у своій децы радость доживе, и ты любезна жено моя! да Богъ да! да юшь много година, и до саме смерти съ децомъ твоюмъ радость уживашъ.“

Д у к а т ь.

Често благодѣянія съ неблагодарностю награждена бываю, — а редко: Нелестна благодарность показуе се къ оныма, одъ коисе никакво благодѣяніе више нечека. —

Ефросіна, кїи богатогъ Трговца Мурвала, едно вече са више другарица, у ходнику свое куће наслаждаваше се са свѣжимъ воздухомъ. Докъ су се старіи у саали са сигранѣмъ карта занимали, увеселявале су се младе девойчице съ децомъ, који су улицомъ узъ свирале подскакивала. Ефросіна гледаюћи деце ове невино просто игранѣ, дуго и сладко смејала имъ се. Найпосле дође еданъ са шеширомъ подъ ходникъ, и заиште да имъ се што по обичају поклони,

Ефросіна у исто време ништа кодъ себе имала ніе, и зато одма у саалу отрчи, и замоли отца, кои је велику гомилу на карте положјо био, да јој мало новаца за мале играче, кои су јој толико смеја приузрока вали, даде. Мурваль јој неколико

крайцара изъ гомиле пружи, кое она и не-
гледаюћи, у папіръ замота, и оному подъ
ходникомъ у шешир бацы. „Богъ ва-
ма выше дао лепа Господично“ рекне де-
те, спусти папіръ у свою кесицу, помеша-
га съ новцы изъ сосѣства добіени, и са
своимъ другомъ играюћи и свираюћи пу-
темъ удали се. Сутра данъ при ручку пре-
поведаше Ефросіна своме Отцу о овой
двоици, и о веселомъ ныномъ играню,
и сожалѣваше о ньима, што су се юшъ
у тако нѣжной младости са свои Родитеља
растати, и одъ места рожденія, на двеста
миля удалити, и овде, у царствующемъ
граду, где се више раскошности и злобе,
него ли добродѣтельи и великодушія на-
лази, за едно само препытаніе, бѣдно, и
готово безъ утѣхе трудити морали. Мур-
валъ, лепа ова кћери свое примѣчанія на
ползу нѣну обратити желећи, каже кои се
у извѣстномъ и добромъ, станю налазе, и
кои Родитеља свои трудолюбиво воспита-
ніе уживаю, и како се они представљено-
га недостойнима творе, кои о несрећни-
ма несожалѣваю, и непомажу ји, Дуго су
се они о овымъ обстоятельствама разгова-
рали, но юшъ и дуже су тели; но еданъ
имъ служитель яви, да се двое деце съ
Господиномъ разговарати желе.

„Да нису то они синоћни играчи?“ запыта Ефросіна, „шта ће они?“ Пустите іи некъ дођу овамо рекне Мурваль. Свободна ова деца покажу се, но найпре свое папуче съ клинцы подковане, да неби поставу собну нарушили у предсобио оставе, и тако после предъ Мурвала дођу. Бутаюћи найпрепогледали су еданъ у другог, и еданъ є другога са знацима на говоръ понућавао. Найпосле рекне старіи, извадившій изъ торбе едну малу кожну и врло умрляну кесицу: Опростите намъ мылостивый Господине, што смо се мы у вашу кућу усудили доћи, у ономъ папірићу, што намъ є сыноћь Господична сбацыла, буо є еданъ дукатъ, кои вы као што мы мислимо, нисте у намѣренію были нама дати га и зато ево донелисмо га натрагъ.“ Съ овима речма остави онъ дукатъ, кои є одъ ніови нечисти руку доста умрляњъ буо на край астала. Како ты знашъ да си тай дукатъ одъ мене добио? „Есть, есть“ рекне млађій, кои уста дасадъ јошъ отворіо ніе буо, я то врло добро знамъ, то є и онай исти папірићь, што ми є Господична у шеширъ сбацыла. Молимъ Васъ врло лепо пріимите га опетъ; „Можно є мисляше Мурваль, да самъ я кћери, невидећи новце съ крайцарама и ду-

вать дао.“ Я ћу пріимити за удовлетвори-
ти вашой невиности; но я ты га опетъ
драговольно покланямъ, желећи да ти онъ
богату лихву принесе,“ „Ви се само шали-
те, немойте ми за зло пріимити, што се и
я за мою честь уврећенъ наћемъ.“ „Я се
сынко нешалимъ, дукать є већь твой.“ „И
я, настави Ефросіна живо, да ти покажемъ
у колико ми се твоя невиность допада,
и да бы вы обоица свой малый капіта-
лићь — главно — имали, покланямъ вамъ
іошъ еданъ.“ Съ овима речма пружи она
и другомъ еданъ Луисдоръ. „Но вы мо-
рате іошъ певати и играть“ рекне Ефро-
сіна. „О съ драге волѣ!“ и одма свирале
зазуе. Сви домаћи овамо дотрче, радостна
ова деца озное се у смешномъ играню, и
Мурвалъ съ Ефросіномъ смејо имъ
се изъ свегъ гласа. По свршетку играня
заповеди Мурвалъ да се они съ добрымъ
ручкомъ угосте, и Ефросіна рекне имъ
кадъ іи остави: „Я вамъ изъ свегъ срдца
желимъ, да срећни съ тіи дукати постане-
те. Кадгодъ вы у будуще овуда прођете
свратите се, свагда ћете съ добрымъ руч-
комъ угосћени быти.“ Кое буо садъ одъ
ово двое деце срећніи! сыти играюћи ову
кућу оставе.

Млого дана и млого месеци прође, а
они се нигди ни видили ни чули нису. Шта

се съ нѣма међутымъ сбыло, Мурваль и кїи нѣгова никако нису могли дознати. „Они су оба Луисдора може быти у лудостъ потрошили,” мисляше Ефросіна, и зато стыде се къ нама доћи.“ „Не, не,” рекне Мурваль, „такова судеца врло штедљива, они неразсыпаю оне новце што заслуже тако лако, они су ныи кући Родитељмъ однели, ил’ су гдигодъ какво парче земљице себи за ныи купили.“ Заедно и Отацъ и кїи преваре се у мнѣнју своме. Подло свое станѣ, преобратае они садъ у трговачко, за исте новце купе у рукодѣлници пчюда, и съ нѣма одъ села до села носећи, и продаваюћи ји, трговину почну. Мала ова трговина нѣма тако є весело цветала и напредовала, да они у станю буду, после краткогъ времена скупљ робе куповати, и съ нѣма свою трговину водити. Заедно су и они съ трговиномъ растли, и после две године виђали су се скоро по свима трговима и градовима и са собственима на леђи робама. |Сваки є ныи познавао и любio за животь, а особито за нину невиность. Свуда се о Якову и Вілхелму говорило. По сви сели, друмови, и гостилицама за нѣма є добаръ глас ишао, и ово имъ є за будуще благостояње млого приузроковало. Найпосле,

кадъ већ они седамнаесту годину преви-
ве, буду у тако добромъ станю, да су
могли себи врло лепу камілу купити, и са
свои леђа на њега робе свое натоварити.
Овако после одлакшани ишли су пешице
по целой Франци, умложавали су свою
трговину, и свуда свакогъ любовь и по-
вѣреніе добывали.

Већ одъ млого година нису они у Па-
різу были. Ефросіна међутимъ време-
немъ уда се за некога богатога Притяжате-
ља, кои једно прекрасно добро у Порман-
діи кодъ Фалайса притяжавао. У време
месеца Септемвріја знаменити торгъ Гві-
брай у томъ предѣлу быва, на кои се изъ
свија предѣла Франције Трговцы скупљају.

Яковъ и Вилхелмъ, кои су одъ
некогъ времена са Ліонскима свиленима
робама трговали, подигну и тамо свой ша-
торъ, и поређају найбогатій свила най-
новіје комаће. Мурвалъ је био са свомъ
својомъ семејомъ на торгъ дошао, и слу-
чайно подъ нынимъ шаторомъ зауставио
се. Яковъ и Вілхелмъ познаду ји,
сбуне се, уздркју се, и јданъ другомъ
шаптајући рекну: „То је онъ! то је она!“
Случайно Ефросіна купи једну мараму за
два дуката. Извади новце и плати Тргов-
цемъ, кои су ји, са свомъ својомъ ро-

бомъ са особитомъ готовносћу и радосћу понуђавали. — Но еданъ одъ ныи поклонившій јој се рекне: „Госпоже мы смо наплаћени!“ „Како? већь ако вамъ є мой Отацъ — да я ни примѣтила нисамъ платіо.“ — „Я?“ — рекне Мурваль, „Шта? — я зато незнамъ нити самъ я што платіо!“ — „Мой братъ има право,“ настави други речь, „есть Господине, мы смо наплаћени, и да вы савъ нашъ шаторъ узмете, јошъ бы мы вама дужни были. Мурваль и његова кћи са удивленіемъ одно у друго погледе, о ствари овой ништа незнаюћи — Но Яковъ и Вілхелмъ већь су были изъ шатора изишли, предъ ноге Мурвала на колѣна пали, и пунимъ грломъ повикали: „Заръ вы непознаете она два млада играча, кое сте онако великодушно обдали?“ „Вы сте?“ викне у внезапной радости Ефросіна, „Боже! како сте наастли? наастли? на вашемъ лицу начертана задовољство и честность! Какво благостояње! и како се вашъ говоръ изменуо!“ Кадъ човекъ по свету путуе као ми,“ рекне Яковъ, „мора се изменути.“

„Опомените се само добро Госпоже“ узме Вілхелмъ речь, „како сте сладко и прјательски вы къ нама рекли: „Я вамъ

желимъ да срећни съ ти дукати постане-
те! Вы сте нась благосиляли, но да ће се
вашъ благословъ надъ нама тако испунити.
ни сами онда мислили нисте. Богати овай
што видите шаторъ, текъ је мала частица
нашега имѣнія. Повѣреніе је други Трто-
ваца къ нама велико. Наша је трговина по
целой држави распрострета. Пытайте най-
богатији Трговаца, кои су се овде на торгъ
скупили, чујете, шта ће вамъ о нама ка-
зати.“ „Изволите у нутра настави Яковъ,
о изволите у нашъ шаторъ ући, кои је ва-
ше дѣло, вашъ поклонъ. Кадъ сте вы на-
ма она два дуката, — источнике нашегъ
благополучія дали, — онда сте нась и съ
ручкомъ угостити изволели, какавъ уста
наша до тогъ времена окусила нису. По-
клоните вы нама садъ ту честь и у подне
у нашъ магазінъ на ужину дођите. Мы ће-
мо вамъ све наше догађаје преповедити,
и предъ вами играти и свирати, као онда,
кадъ сте намъ се изъ свегъ срдца онако
смеяли.

„Видићемо се“ рекне Ефросіна, „я
јошъ никада нисамъ у овако миле госте по-
звана была. О! како се радуемъ, што самъ
ја и незнајући орудіје овако красногъ дѣла,
— и што самъ опетъ мое мале играче на-
шла.“ Семеја ова покаже се у подне у бо-

татомъ магазину ова два Трговца, и буде
колико скupoцѣнимъ, толико више съ ра-
досћу и благодарносћу украшеномъ ужи-
номъ угосћена. После ужине играли су
Яковъ и Вілхелмъ узъ песме, кое имъ
с чувство благодарности изъ срдца изти-
сивало. Но у еданпутъ радость ова ньи-
на обрати се у стра. Вика народа по ули-
цима прекрати имъ угощеније. Они полете-
наполѣ, и опазе пламенъ, кои је изъ шато-
ра некога богатога Свилодѣлателя, честно-
га мужа, и Отца млоге деце букињо. Овай,
да бы скupoцѣне свое робе избавио, утре-
чао је био у дубљину горећега магазина. О-
бе нѣгове кћери, кое су га на торгъ допра-
тиле, стояле су у найужаснијемъ страху, и
напукивали су воздухъ са ужаснимъ яука-
њемъ. И Яковъ и Вілхелмъ соучас-
твую икъ у несрећи ньиной. Непазећи
на предстоећу опасность, обоица у пла-
менъ полете, и изнесу после неколико ма-
гновеніј, на радость скупљнога викаюће-
га народа, Свилодѣлателя готово полакъ
мртва на своима рукама изъ ватре, кое је
онъ после дошавшиј къ себи, као избави-
телѣ свога живота благосиљо. А будући
да су люди са свију страна на помоћь дотр-
чали, буде ватра брзо погашена. Яковъ
и Вілхелмъ молили су Г. Блондела

— име богатога Свилодѣлателя — да се нѣгове избављне робе у нынѣ Магазинъ пренесу, и да и онъ кодѣ ныи до свршитка торга пребыва. Предложеніе ово онъ съ благодарносѣу пріими. Нѣму су обе кћери нѣгове Ангеліна и Розіна слѣдовале. Добротворни овіи играчи ноћу тражили су имъ конаке у гостилницама, но даню живили су скупа. Блонделъ ако и ніе сбогъ ове штете осиромашіо, опеть садъ првый путь у свомъ животу у томъ станю нађе се, да исплаћиванѣ одоцнити мора,

„Вы ваше исплаћиванѣ одоцнити ?“ викне Яковъ. „Мы то небы могли сноси-ти, да се првомъ Ліонскомъ Свилодѣлате-лю за педесетъ година, трудолюбиемъ и честносѣу придобіено повѣреніе и найма-ње у чему наруши. Са истымъ усердіемъ съ коимъ смо вамъ нашъ магазінъ предста-вили васъ молимо, да се и съ кесомъ на-шомъ послужите.“ „Да како“ настави Віл-хелмъ „по вашой воли позовите се вы на насъ, у свачемъ быћете служени. Кадъ смо мы пре петь година съ торбама на ле-ћи къ вама у Ліонъ дошли, вы сте нама повѣрили робе, и помогалисте насъ съ ва-шимъ повѣреніемъ; а садъ в редъ дошао на насъ, и то насъ , управо срећнима чини,

да вамъ свету благодарность колико толико покажемо.

Блодель се у радости сбуни, онъ загрли садъ едногъ садъ другогъ, и нѣгове кїери живо соучастіе у забуны той покажу, кое имъ є промена на красныма лицама показивала. Мурваль и Ефросіна неми зрительни позорища овогъ, желили су они ма у ћутаню юшъ толико среће, и радовали су се, што су съ два дуката, два тако полезна члена обществу поклонили. При одлазку Мурвала, морали су му се обећати, да ћеду га по свршитку торга у добру Еїдамъ, текъ на две милѣ удалѣномъ посѣтити. То буде. И Блонделъ съ кїерима были су у числу позвати, и сви буду съ искренымъ срдцемъ дочекани. Блонделъ є чрезмѣрно ова два младића Мурвалу хвалio, и казивао, да су му до осамдесетъ тисућа франки позаймили, съ коима є онъ све дужности подпuno на мирio. „Съ кимъ годъ се у будуще састанемъ“ рекне онъ, „свакомъ ћу казивати, шта су ми особити ови младићи учинилн. Мою честь и мой животъ они су ми сачували, и зато у будуще моя є дужность ньима юшъ више повѣренiя и похвале придобити.“ Нѣгове су се кїери са умилни погледи у похвали соглашавале, но мы-

слиле су, да онъ нигда ова два младића по достојанју право неће наградити моћи.

„Я текъ само еданъ начинъ налазимъ коимъ бы признателность вашу къ младићима овима показати могли,“ рекне Мурвалъ. „Какавъ?“ запытала Блонделъ брзомъ. „Вы имате две кћери.“ — „О Господи не!“ прекине Яковъ, „разлика је међу нама врло велика. Ове младе Господичне могу се на право позвати.“

„Шта разлика! шта право!“ викне Блонделъ: „вы сте Трговцы мени равни. Вы можете се временемъ јошъ тако обогатити, и јошъ богатији быти, него што самъ данась я. Вы сте честни и трудолюбиви. Ако мое кћери мисле као што я мислимъ, то добро знамъ шта ће быти.“

Ангелина и Розина спусте очи къ земљи. „Промыслите се вы добро,“ рекне Вілхелмъ са свободнымъ духомъ, „мы јошъ нисмо къ любви времена имали, но я мыслимъ, ми бы были у станю са свимъ срдцем и искрено васъ любити, ако вы настъ изберете.“

„О! — есть,“ уздане Яковъ, „я се нешто плашимъ. — — Одъ краткогъ овогъ времена, одъ како смо се познали, особата су се нека чувства у мени разбудила,

кој су ми пре тога са свимъ непозната была, и никада ми тако као садъ тешко было, ніе што сјайніе воспытаніе у детинству получіо нисамъ.“ „Шта сте вы нась ради учинили,“ рекле Ангеліна, „то сваку надвышуе сјйность! „Благодѣтельи нашега Отца,“ настави Розіна, „смемо ли васъ другачіе сматрати?“ Обе ове любезне сестре повиную се вольи Отчиной и изрекну свое одобреніе. Вілхелмъ и Яковъ занеме у восхищенню, окрену се у забуны свое радости къ Мурвалу, и кїери: „М ово є ваше дѣло!“ — муцаюћи рекну. „Уживайте ово позорище, кое є ваше благотворство израдило.“

Радость буде обща. Заключено буде ова два брака у Ефросініномъ обиталищу торжествовати. Нуждни се папіри приуготове, и Блондела заоставша у Ліону семея буде на веселъ позвана. Она доће и ова два брака соедине се са свезомъ нигда нерѣшимомъ. Нигда, ни пайманьи облачакъ неба браке ове узнемиріо ніе. Яковъ и Вілхелмъ буду найславніи у Франсуской Трговцы, но и кадъ се врло обогате, ни онда незaborаве, шта су Мурвалу и нѣговой кїери дужни. Тако и пайманъ добро, кое мы учинимо, ніе за наше удовольствіе изгубљено. Вілхелмъ и

Яковъ не промену своя имена, и на
свима мерама, кое су они проносили, и у
свакомъ граду, где су се они зауставля-
ли, стаяло је на нынини шатори и магазіны:
кодъ дуката.

Добротворство съ лихвомъ наплаћує се.

Была є еданпуть една мала девойчица, којој Отацъ и Мати изумрли быяу, и коя є тако сирота была, да никакву собицу, у којој бы живити, и никакву постельицу на којој бы спавати могла неимаћаше, и ништа више, осимъ альиница, кое є на себи носила, и еданъ комадићъ лебца, кои є у руку држала, и кои є изъ милосердія добила, имала ніе. Но она є была добра, смерна и bogобоязлива. И будући да є она одъ целогъ света презрена и сама себи остављна была, то спостоянимъ на щедрога Бога упованиемъ у пустыню пође. На путу є сртне еданъ сирома човекъ, и рекне јој: „О! ако имашъ парче лебца дай ми я самъ врло гладанъ,“ и она му савъ свой комадићъ лебца пружи и рекне: „Богъ да те благослови!“ Затымъ сртне едно дете, кое є плакало и ньой рекло: „Оће ми гла ва да прозебе, поклони ми съ чимъ бы є покрыти мogaо!“ Она скине са себе марму и да му. И кадъ она јошъ мало далъ пође, изиђе опетъ едно дете предъ њу, кое

никакве альинице на себи имало ніе, и кое
в одъ зыме дрктало, она скине са себе
свое, поклони му, и пође далѣ. Найпо-
сле у сумрачакъ у едну шуму стигне, и ту
едно дете безъ кошульице предъ ню изи-
ће, и едну кошульицу одъ нѣ заиште. Крот-
ка ова девойчица мыслила є: „ноћь є и
помрчина є, я могу и безъ кошулѣ быти,”
и пружи му свою кошульицу. И кадъ є
она у шумы тако сама стаяла, и ништа ви-
ше имала ніе, то почнујзвезде съ неба око нѣ
падати, кое су све сами и чисти талири бы-
жи, и ако є она свою кошульицу другомъ
поклонила была, то видн се она у новой
одъ наилепшогъ платна кошульицы, у коју
талире те покупи, и за целогъ свогъ жи-
вота богата буде.

*

* * *

Знай сыико! да добротворство съ
лихвомъ наплаћуе се, и да надъ звез-
дама горе обытава еданъ отацъ, који ће ти
тисућекратно надокнадити оно, што ты
твомъ ближнѣмъ добровольно и изъ чи-
стогъ срдца учинишъ.

Отацъ Ђука, и сынъ нѣговъ Любомиръ.

Немамъ злато нит' каменѣ драго
Но што имамъ све т' оставля благо.

Любезныи Любомиръ

Време се полагано приближава, у кое я на онай нутъ отићи морамъ, съ когъ се више невраћа. Я тебе съ собомъ понети немогу, а оставлямъ те у одномъ свету, у комъ добаръ совѣтъ излишанъ ніе.

Нико паметанъ родіо се ніе, време и искусство учи насть свачему.

Я самъ светъ овай дуже сматрао него ты.

Ніе све злато што се блиста, я самъ видио, да неке звезде съ неба падаю, и да подпоре, на кое се люди осланяю, ломесе.

Зато ћу я теби неке совѣте дати, и теби казати, чему ме в време научило, и шта самъ я искусio.

То велико ніе, што добро ніе; и истина ніе, што необстает.

Човекъ овде ніе кодъ куће, и онъ по земљи овой у простой одећи својој неодитекъ по простомъ случају. Ер' погледай само, све друге вещи, съ ньимъ и поредъ нѣга, бываю и одлазе, и то незнаду, то неосећаду, то само еданъ човекъ зна, и онъ је као една высока, и недвижима стѣна, преко кое сѣнке прелазе. — Све друге вещи съ ньимъ и поредъ нѣга одлазе некудъ, едномъ страномъ и непостижимомъ произволенію подвргнуте, онъ је самъ себи вовѣренъ, и свой животъ у своима рукама носи,

И то ніе за нѣга све едно, оће ли онъ на лево или на десно поћи.

Немой мислити, да је онъ кадаръ самъ себи совѣта дати, и на добаръ путъ упутити се.

Цео светъ овай за нѣга је мало, а невидима нити онъ види, нити јй познае.

Чувай се одъ суетногъ труда, никакву тугу самъ себи нетвори, и опомини се шта си.

Чувай се добро, да што зло неучинишъ.

Нежели оно што вечито ніе.

Истина неупрявля се по нама любезный сыне! но мы по ньой управляти се морамо.

Што видити можешъ, отвори очи и гледай добро, а о невидимима и вечнима држи се слова Вождегъ.

При исповѣданію твога Отца буди вѣранъ додѣ си живъ, и у распре богословскѣ немешай се.

Ни на чѣ поступке тако здраво непази, као на свое. У внутрености твоїй обита-ва судія, кои те нигда преварити неће, и на кога гласу ты више да мотришъ, него на случаеве целогъ света, и на све мудро-сти Грчке и Египетске. Пази сыне, да томъ гласу нигда што противно неучинишъ, и ако што мислишъ и радишъ, то ты самъ себе найпре добро испытай ели то добро; удри се мало рукомъ по челу, и внутрени гласу твой казаће ти ели то добро што ты радишъ. Онъ съ почетка врло полагано говори, и заплеће као мало дете, но ако ты нѣга слушати, и по нѣговомъ управ-ленію владати се будешъ, одрешиће онъ свой езыкъ, и теби съ найвећомъ красо-томъ говориће.

Учи се радо одъ други, и гди о мудро-сти, срећи човечества, просвѣщенію, сво-боди и добродѣтельи говорено буде, вни-мателно слушай: Но одма брзо неверуй свашта; еръ облаци кой надъ нама по во-здућокружју лете, неносе сви воду, има ји и са снегомъ и съ тучомъ. Млоги ми-сле, да оне ствари притяжаваю о коима го-воре и говорити могу. Но то сыне нје та-

ко. Више пути непритяжава онай оно о чemu говори и говорити уме. Речи су текъ речи, и гди оне као вода са свимъ лако изъ уста просипаю се, ту пази на себе; еръ коньи, кои кола съ теретомъ за собомъ вуку, полагано корачаю.

Ако те когодь знаню каквомъ оће да научи, погледай му найпре добро у лице. Примѣтишъ ли, да онъ много о себи мисли, и нека є онъ јошъ толико ученъ, и јошъ толико славанъ, мани га, нека говори у ветаръ. Што ко нема, другомъ дати неможе. И онай нје свободанъ, кои оно учинити може што оће, но онай є свободанъ кои оно твори што треба да твори. И онай нје мурадъ кои о себи много воображава, и мисли да є Богъ зна како мударъ, кои є о свомъ незнанству у беби увѣренъ, и кои никада о себи предъ другима, оно, што бы му на славу служити могло, безъ нужде неговори.

Одъ онога, кои те є за невиность твою гоніо, никакве помоћи неочекивай.

Ако у уму твомъ што добро мислишъ, то су само мисли, но ако добро узрадишъ, то є оно, што треба да радишъ.

Ако желишъ мударъ быти, то труди се и тражи мудрость, но не самъ у себи; озло-

 бленія драговольно сноси, и слѣдствія тер-
пѣливо очекуй.

Мисли често о светима вещма, и увѣ-
ри се, да оне безъ користи за тебе ни су,
и квасацъ мали велико тесто у кислость
доведе.

Ни одно исповѣданіе непрезири, то су
духовне ствари, и ты незнашъ, шта подъ
покривеномъ икономъ на ньой начертано
быти може.

Сыне! лако є презирати; не разумевати
млого є болѣ.

Не учи друге, докъ ты самъ наученъ не
будешъ.

Што годъ є истина, тога се држи, ако
знашъ да є истына, и ако те истыне ради
ненавиде, зато се тако яко нестарай, и чу-
вай се да съ правогъ пута истыне несвра-
тишъ; еръ другачие пропала є твоя на-
града.

Ради све што є добро, инебрини се шта
ће изъ тогъ слѣдовати.

Старай се о твомъ тѣлу, но о души тво-
іой старай се юшъ већма.

Покоравай се власти, и остави другима
о ньима препирати се.

Буди праведанъ съ проћу свакогъ, но
свакомъ одма неповеравай се.

Немешай се у тује послове, но твоє ради съ прилѣжаніемъ.

Никомъ немой ласкати, и недопусти да ти когодъ ласка.

Почитуй свакогъ по нѣговомъ станю, и ако онъ то незаслужуе, то ће се самъ себѣ стидити.

Не буди никомъ ништа дужанъ, но са свакимъ тако обхождавай се; као да су сви твои заимодавцы.

Нетреба свагда великодушанъ да будешъ; но праведанъ треба свагда да си.

Никогъ озлоблявати немой, и никомъ досаде творити немой, и никога у старость бацати немой, и опеть ако си ты добаръ и честанъ, ништа о седой твојој коси мислити немой.

Ако ти є Богъ дао, и ты што имашъ, то и ты подай другомъ, и помажи радо другогъ, и съ тымъ негорди се; и ако ништа немашъ, то съ напиткомъ чаше воде буди задоволянъ, и съ тимъ негорди се, и невозноси се; еръ као сирома мораши нитковъ быти, ма ты како честно да мислиши и да творишъ! —

Никаквой девойки увреду нетвори, и знай да є и твоя мати кадгдь девойка была.

Неказуй све што знашъ, но знай свагда шта ћешъ рећи.

Чувай се да ти радня твоя ни одъ каквогъ великаша независи.

Не седи, гди подмигачи и подсмевачи седе; еръ су они найбедніи изъ међу свю созданіја.

Не притворне побожне, но честне и поштене люде себи за пріятелъ избирай, и по ньима владай се; Човекъ, кои є управо честанъ и поштенъ, и кои у срцу свомъ стра къ Богу има, онъ є као сунце, и онда узрева и осветлява, кадъ ништа не говори.

Што є награде достойно, то твори, но међутымъ никакву награду незактевай.

Ако си у нужды, то тужи се самъ себи, а не другомъ.

Имай свагда у твоій памети што добро.

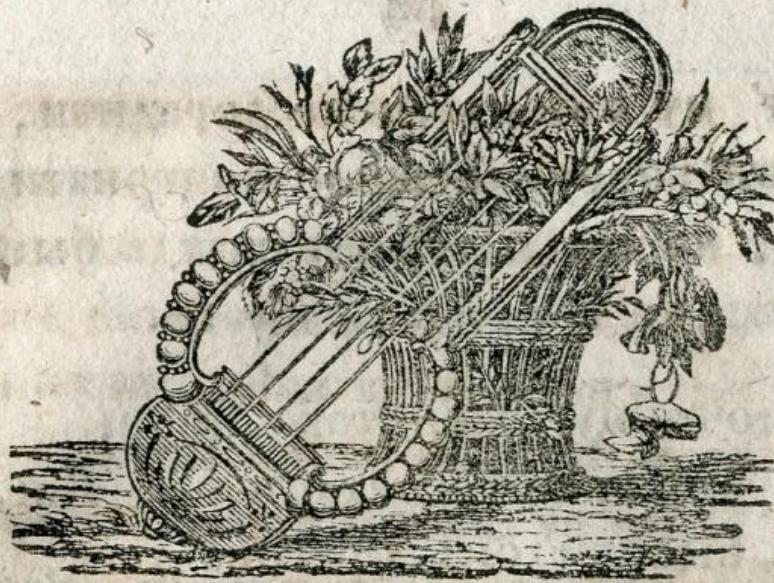

Кадъ я умремъ затвори ми очи, и немой замномъ плакати.

Рани твою матерь, догоðь є жива, и поштуй є, а кадъ умре, сарани є покрай мене.

И посвѣдневно о животу и смрти мисли, тако, као да ћешъ данась умрети но зато опетъ буди добре волъ и рабри се; докъ си у станю, да установителю Христіянства любовь твою осведочишъ, и да овай светъ пре неоставишъ, докъ то неучинишъ.

Псаломъ први.

Блаженъ кои мужъ неслуша люди
Зли совѣте, и по нынай ћуди,
По путови грешни непутуе,
И съ злочинцы кои недругуе.

Но законе Бож'є испунива,
Тыма децу свою обучава,
Нраве свое тыма поболшава,
Данъ и ноћу о томъ настоява.

Онъ ће као дрво кодъ извора,
Усађено, чиста ладна бистра,
Кое плодъ свой дае намъ у време,
Съ когъ листъ нигда неспада, нит, вене;

**Нит' му ветаръ може досадити,
Нит' црвъ корень и жиле подгристи;
Крепакъ, вес'о, и здравъ свагда быти
У свачемъ ће напредакъ имати.**

**А злочинцу быти тако неће,
Но к'о прашакъ што ветаръ размеће,
Кадъ съ высоки онъ брегова дува,
Съ земногъ лица тад' нѣга раздува.**

**Грешникъ неће Бож'егъ видит' суда.
Децо! за зле, то є срећа уда.
Богъ се съ прави стазама забавля;
А грешнике путе заборавля.**

К р о я ч ь у П е н з ы .

Нема радостніегъ упражненія одъ испытываня путова, по коима, страдаюћима людма, пре него што они у несрећу падну, вечно бринећи се промисао, напредъ прибѣжица приуготовлява; нити красніегъ заниманія одъ описываня они красни люди, кои страдаюћима руку свою у помоћь пружају; ма они когъ рода были, и на комъ мут драго краю света налазили се.

Кроячъ у Пензы, шта е то за човека! Двадесетъ и шесть момака непрестано на нѣговой радни, одъ године до године за полакъ Росіе послы доста, и јошъ новаца нема; а притомъ веселе и благе нарави, душе верне и изрядне као драгоценно злато, у средъ Азіе Немацъ, Порайнчанинъ и пріятель свакогъ на свету човека.

У Годины 1812. кадъ е Росія, по закону военному — по комъ се сва Европа, и скоро цели светъ у ратно време влада — заробљне войнике, у разне свое градове шиляла, и кадъ већь у Вілны и други оближныи градови ніе могло више робова

стати, то прође еданъ транспортъ кроз Пензу градъ, кои је одъ Пфорцхайма или Ларе више одъ сто дана ода удаљиње, и у комъ Бечки или Лондонски сати, ако се кои у кога налазио, веће добро одили нису, но еданъ или два сата доцније. Кадъ се веће изъ Европе изађе, и у Азию корачи, у Пензы је столица првогъ Російскогъ Намѣстника Царскогъ у Азии. Робови су дакле овде найпре предавани и примани, и после дубље у Азию шиљани бивали, где християнству ни трага нема, и где нико веће више за Отче нашъ незна, ако само ко ће као странъ и у Европы непотребанъ еспапъ изъ Европе тамо однешен. Еданпутъ дакле съ Француза измешани, такође и шестнаестъ Баденскій Официра, кои су подъ Наполеоновомъ хоругвомъ служили, преко бойни поляна, и пожаромъ опустошени градова, болестни, прозебли, съ запуштенима ранама, безъ новаца, безъ альина, и безъ найманѣ утѣхе, изъ Европе овамо у Пензу допраћени буду, у градъ и земљу ньима са свимъ непознату, где никакво увоезыкъ ньинъ неразумеваше, нити се какво чувствително срдце наћи могаше, кое бы се на тужбе ньине смиловало. Кадъ су ови у Пензы неутѣшно еданъ у другогъ погледали, и запытквали се; „Шта ће одъ

нась найпосле быти," или „кадъ ће едан-
путъ сртъ несрећи овой нашой край учи-
нити?" чую по међу измешани Козацы и
Росіяны, еданъ као Евангелски, нигда ту
нечувени гласъ; „Налазили се овде
какви Немаца?" и појави се предъ ньи-
ма, еданъ, съ едномъ ногомъ мало са-
катъ, но при томъ са свимъ любезногъ и
пріятельскогъ изгледа помалень човекъ
Ово є био кројачъ изъ Пензе, Францъ Ан-
тонъ Егетмајеръ, родомъ изъ Бретте
места у Рекарскомъ окружју великогъ Кња-
жества Баденскогъ. Онъ є године 1779.
занатъ свой у Манхайму учјо. За испећи
свой занатъ болѣ, као калфа отиде у Нірн-
бергъ, и одавде после и у Петребургъ.
Онъ внутренѣ на то возбужденѣ у станю є
быо до седамъ, и до осамъ стотина мима
прећи. У Петребургу онъ се найпосле
кодъ Росіиски Райтара за кројача запише
и съ овіима, у предѣле ове Росіиске
државе, и у Пензу, кадкадъ и гломъ
а кадкадъ и съ оружјемъ радећи до-
ђе. У Пензы пакъ, где се онъ зауста-
ви, и као гражданинъ окући, после к
раткогъ времена знаменитимъ и врло раз-
глашенимъ майсторомъ постане. Ели
ко у целой Азїи чисте и лепе, и по новой
моды альине имати желјо, то є у Пензу

Немачкомъ Кројчушилао. А ели онъ што одъ Намѣстника Царскогъ, кои є еданъ особити Господинъ био, и кои є съ Царемъ говорити смео, добити желіо; то є све, као одъ свога найискреніега пріятеля добывао. А ели кои човекъ изъ окружія око Пензе, и на 30. сати одъ Пензе живеши у какву несрећу, беду или болесть пао, и ели у Пензу къ Немачкомъ кројчу съ пунимъ повѣреніемъ дошао, то є кодъ нѣга утѣху, совѣта, помоћи срдце и очи пуне любовы, прибѣжище, ручакъ, вечеру, конакъ и све штогодъ му є требало, нашао само новаца не.

Благотворной души овой, коя є само у любови къ свакомъ на свету човеку и у добrotворству богата била, на полю сраженія године 1812. цветала є една лепа радости жетва. Кадгдъ бы кои транспортъ съ робови крозь Пензу прошао бац о бы онъ свагда маказе и ріфъ, и први бы на улицы био, и „Имали ту какви Немаца,“ питао бы — Онъ одъ дана на данъ надашесе, да ће се по међу толики млоги воени робови и нѣгови земљака морати наћи, и на неисказани начинъ самъ у себи напредъ радоваше се, што ће овима нужду трпѣћима какво добро учинити моћи; као чедолюбива жена, коя јошъ дечице неимаоћи

што се напредъ радуе, како ће свое детен-
це къ своима прсима приглити и доити
га. — „Кадъ бы они само овако или онако
изгледали!“ мисляше онъ у себи, „Кадъ
бы они само у найвећой нужди были, да
имъ я какву помоћь и велико какво добро
учинити могу!“ — И кадъ никакви Немаца
у транспортима крозъ Пензу пролазећима
наћи немогаше, то онъ драговольно и
Французе у својој кући дочекива, и од-
лакшава имъ за време ту ныногъ бавленя
тугу, у толико, у колико му станће нђово
дозволяваше. У овай пакъ паръ кадъ онъ
по међу толико робова викну: „Налази-
ли се овде и кои Немацъ?“ мораше
онъ то и по други путъ учинити; еръ му
Немци ту садъ налазећи се у први ма у
страу и неизвѣстности ништа одговорити
незнадоше; но найпосле сладке ове Не-
мачке у Азіи речи зазвоне имъ у
ушима, као найпріятни гласъ арфе, и
онъ одма јдъ свакогъ извѣстити се желя-
ше, јдъ куда је кои, и еданъ му одговори-
да је изъ Манхайма Порайчанинъ (као да
кројачъ нје знао где је Манхаймъ), други
рече да је изъ Брухсала, трећи каза да је
изъ Хайделберга, а четврти, да је изъ
Уохсхайма: и на ово кројча топли не-
ки као ютрени роса зной крозъ своје тѣло

пробіе, „А я самъ“ рекне овай славанъ мужъ, изъ Бретте Францъ Антонъ Егетмаєръ,“ као што є Іосіфъ у Егіпту къ сыновомъ Ісаїлскимъ казао: „Я самъ Іосифъ братъ вашъ,“ — и сuze радости, туга и света любовь за своимъ отечествомъ, покаже се свима у очима, и то є тешко по достоянію праведно описати, коя є страна радостнія была, и есу ли се несрећни овіи робови у овой страной земљи, далеко одъ отечества свога удалѣни, и близу отчаянія бывшій, већма Кројчу овомъ обрадовали, или кројачь ньима. Добаръ овай кројачъ садъ премиле свое земляке съ найрадостнімъ тріумфомъ одма къ своій кући одведе, и единимъ подкрѣпителнимъ ручкомъ, какавъ се у итости готовити мogaо, угости ій.

Садъ онъ къ Намѣстнику Царскомъ поити и найсмерніимъ начиномъ умоли га, да земляке ове у Пензы задржати дозволи му. „Антонъ!“ рекне му Намѣстникъ, шта самъ я вама кадгодъ одрекао?“ Онъ садъ радостанъ савъ градъ обтрчи, и конаке за оне, кои се у нѣговой кући сместити могли нису, кодъ познаника и пріятеля свои Потражи, „Господине земляче!“ рекне онъ къ единомъ, „вы съ вашимъ кошулјима зло стоите, я ћу се постарати, да

вамъ шесть пари нови кошуля прибавимъ.“
 — „Вы потребуете нову альиницу,“ рекне
 другомъ, — „А ваша се јошъ преврнути и
 поправити може, “ къ трећемъ, и тако къ сви-
 ма , и у истомъ магновенію свепокроено ’бд
 де, и сви 26 момака радили су данъ и ноћ
 на альинама нѣгови премили земляка, и За
 мало дана, сви съ новима и пристойними
 альинама и кошуляма снабдѣвени буду.
 Добаръ и поштенъ човекъ ако је и у нуж-
 ды, онъ свога пріятеля добротворство на
 зло неупотреблява; и з то овіи Подрайнча-
 ни рекну му еданпутъ; „Господару земля-
 че! Вы ћете се у рачуну вашемъ превари-
 ти. Робови, као што смо мы, немогу по-
 редъ себе млого новаца имати. И мы не-
 знамо, како ћемо безъ штете ваше, за то-
 лике ваше трошкове васть намирити моћи,
 и кадъ ће то быти.‘ Но Кројачъ имъ на-
 то одговори: „Съ тымъ, што вамъ садъ у
 нужди колико толико помоћи могу , я у
 момъ чувству достаточну наплату нализмъ.
 Све штогодь я имамъ, вы свободно ужи-
 вайте! Кућу мою, и башчу мою, као ваше
 собственно добро сматрайте.“ Као богати
 Крезъ, кои је съ величествомъ свога до-
 стоинства и неисчерпаемо сокровишце при-
 тяжавао, мали овай, човечулякъ, добротвор-
 ни Кројачъ овай речи ове изговори. — Не
 само у сјйнимъ кућама рођени Принцеви;

но и у малимъ колебицама добрбоспитани, смерни и богобоязливи люди, исто тако као и сами Щареви великодушно мисли. ти и творити могу. — Онъ садъ као мало дете радостаиъ, вођаше іи крозъ савъ градъ и свое пріятелъ съ ньима посѣщаваше. Я немамъ времена, а ни места доста, да сва она добра редомъ опишемъ и похвалимъ, коя є онъ землякомъ своимъ учинјо. У колико су овіи съ добротворствомъ до- маћина свога задовољни были, у толико онъ самъ собомъ био ље, мислећи, да дужности гостопріимства задоста учинјо ље. Онъ є сваки данъ истраживао нова средства, съ коима бы ньима жалостно станѣ робства одлакшати, и необични у А- зіи животъ пріятнымъ учинити могао. Ели онъ знао, да се у отечестзу земляка његови кой празнични дань приближава, то є и онъ свагда съ већимъ торжествомъ госте свое угостити приправљао се; но то є свагда не- што мало ранје быти морало; еръ сати тамо добро одили ни су. Донесе ли се каква новина о напредованю и побѣдама союзни Щарева, Кројачъ є био први кои є ту чуо, и децы својой (еръ іи тако одъ некогъ времена називаше) съ радостнима сузама со- общавао, є! знаюћи, да се съ побѣдомъ союзника време избавленія љиногъ при-

ближава. Кадъ они еданпуть изъ отечества свога новаца добію, прва имъ брига буде, да добротвору свомъ учинѣне съ ныма трошкове исплате. — „Децо!“ рекне имъ онъ, „немойте ми радость мою огорчавати!“ — „Отче!“ рекну му они, „немой намъ срдца наша у тугу бацати.“ — Заудовлетворити дакле ньима, и неоскорбити іи, начини онъ мали еданъ рачунъ, и то зато найвише, да бы исте новце опеть на нынено удовольствіе обратити могао, кое су му до последнѣ копѣйке изъ руку свои издали. Новцы овіи буду на друго употребление опредѣлени. Еръ кадъ имъ найпосле чась избавленія куцне, онда къ прекомѣрной радости нынай, и горка жалость растаяня, при растаянью нужда, у срдцама нынинима с' едини се. Они ништа имали нису, што бы имъ у ужаснima зишниша Азіe и РОСІE съ редки конацы снабдѣвенима предѣлами, у дугачкомъ овако путу, одъ потребе быти могло; ако и су сваки за себе, догодинь су крозъ Росіискe предѣле путовали, по 13 краицара на данъ добывали; то съ тымъ опеть нису они са свима за овай иутъ потребама снабдѣвати се могли. У последнъи овай данъ, крој, кои є другачie веселе нарави буо, са свимъ смућенъ и ћутаюћи, и у мислима углублѣнъ

ишао је по кући и по улицама тако, као да је какво предпрјатје у уму свомъ имао. — — Но у еданпутъ съ велики и утрени ко-раци, съ веселимъ и преображенімъ ли-цемъ дође имъ и рекне: **Децо!** ко оне да путује, тай треба доста новаца у кесы да има!“ Шта је дакле било? Великодушія красанъ образацъ, редакъ примѣръ добре Христіјанске душе, добаръ овай човекъ, прода кућу своју за тисуће рубли. „**Я** ћу се гдигодъ подъ какву стре-ю завући,“ рекне онъ, „само да вы съ нужд-нима за путъ добро снабдѣвени будете, да безъ патића, н найданъ оскудости у Немач-ку отићи можете.“ — **О!** ты свето и любо-ви пуно Евангелско словце: **Вся** єлика и маши, продаждъ, и раздай ни-щымъ, и имѣти имаши сокровищи на небеси.“ овде се у дѣйствије приво-дишь, Овомъ ће зажаста небесни овай гласъ изречень быти: **Оди** ты благословени: я самъ гладанъ быо, и ты си ме ранio, я самъ нагъ быо, и ты си ме одeo, я самъ странъ быо, и ты си ме у твою кућу увео, я самъ болестанъ и у тавница быо, и ты си ме по-одio.“ Продая ова бѣднимъ овимъ робови-ма обратила се у повратку ныномъ, на ве-лику ползу ныну. Кромѣ овіи новаца у-займи онъ јошъ неколико стотина рубли,

и савъ скupoцѣни Роеіски бисеръ предъ имъ, да га у путу, ако у какву нужду падну, кадъ већъ све новце потрошили буду, продаю, и съ потребнima себе снабдѣваю! — Растанакъ нынъ, ни онай, кои га є очима гледао, ніе у станю совршено описати. Съ благодарнима, и любвепунима чувствованіяма, съ тисућама благослова, найпосле раставе се они; и Кројачь призна, да му є данъ овай у целомъ нѣговомъ животу найжалостніи. Путницы пакъ непрестано су у целомъ путу, о свомъ отцу у Пензы съ удивленіемъ разговарали се, и кадъ се они у Біалістоку у Польской зауставе, и новаца добію, то му одма, савъ за любовъ ныину, у Пензы учинѣни тошакъ, и савъ сбиръ позаймѣни новаца, заедно съ ценомъ бисера, съ найвећомъ благодарносћу пошлио.

З л а т а р и ъ .

Има већь две тисуће ивише година, кадъ је у едной грдной густой шумы еданъ убоги пастырь живјо, који је себи у средъ шуме, одъ сами дрва едну кућицу начинјо, у којој је онъ са својомъ женомъ и са шесторо деце живјо. Съ едне стране кућице ове извирало је еданъ ладанъ источникъ, а на другој страни указывала се една обђлана баштица, и кадгодъ бы отацъ дуже кодъ стада забавјо се, свагда бы му деца, было то у подне или у вече, изъ источника ладне воде, или изъ башче свјеже воће односила.

Пастырь овай и пастырка наймлађе свое дете звали су златарићъ, зато, што му је коса као злато жута была, и што је одъ све друге деце највеће и најяче было.

Кадгодъ бы дакле деца ова у полѣ къ отцу одлазила, свадга бы златарићъ съ једномъ у руци гранчицомъ напредъ крозъ шуму ишао; еръ друго ни едно дете ни је смело напредъ ићи, а ели златарићъ пошао, то су сви други за ньимъ, све еданъ

за другимъ весело и крозъ найгусћу шуму ишли, и ма да су и излазећи месецъ преко двора угледали, или да се смркавати почело.

Едно вече кадъ се оны одъ свога отца, сви, у найвећој игри и радости кући крозъ шуму врате, златарић се у прсы тако раздражи, да е као вечерња жаркость изглеђао. „Айде да поитимо кући,“ рекне најстарији, „Видите да већ је смркава.“ — „Гледайте, ено већ и месецъ изилази,“ рекне други. Овако они у повратку свомъ играјући се и разговарајући, опазе у еданпутъ у бокору едномъ неку свјетлость и пакъ той отрче, гди едну жену сјину као исти месецъ на едномъ съ маовиномъ обраствомъ камену седећу опазе, коя је съ кристаловиднимъ вретеномъ своимъ ватрену жицу изъ преслице свое извлачила, и златарићу кланяјући се ово певала:

„Бео гавранъ, златна ружа,

Съ круномъ, съ дна ти с' морског' пружа.“

Она бы јошъ далъ певала была, но жица јој прекине се, и она, као каква свећа угаси се. Садъ се сасвимъ посумрачи, деца се уплаше, у еданпутъ скоче, и ужасно дерлојући се еданъ овамо а други онамо преко каменя и панђва бегајући, еданъ другогъ изгуби.

Млого дана и млого ноћи, преко узви-
шени млоги брда и недостижни млоги про-
пасти, златарић је по густой шумы кое-
кудъ блудјо; но нигда браћу свою видити,
нити кућицу свога отца наћи, нити је гди-
годъ на трагъ човечији наћи могао.

Ягоде, кое су свуда, као да су навуче-
не биле родиле, и као начичкане подъ нѣ-
говимъ ногама тресле се, утолjavале су
гладъ угашавале су гладъ и угашавале жеђъ
нѣгову, другачје онъ бы бедно скапати мо-
рао. Найпосле шести, а неки кажу два-
найсти данъ, дође онъ у ређу и светлју
муму, и найпосле на едну прекрасну зеле-
ну ливаду изиђе.

Ту му се мало одлакша, и онъ је на пре-
красной ливады овой у свободномъ возду-
ху млого лакше и радостнје дисати могао.

На истой ливады биле су млоге замке
запете, у кое је ту живећи птицеловацъ,
птице изъ шуме летеће ватао, и у градъ
на продају односio.

„Тако дериште башь ми је одъ потре-
бе,“ мисляше птицеловацъ, кадъ је злата-
рића опазио, кои на зеленој ливады стая-
ше, и съ благодарнима къ Богу очима у
увишену плаветно небо погледаше, когъ
није се до ситости нагледати могао.

Птицеловацъ отећи са златарићемъ неку

малу шалу учинити, косне се едне узице, мрежа падне, и златарићъ, кои ніе знаю како се то съ ньимъ догодило, врло је уплашень подъ мрежомъ лежао. „Тако се птице, кое изъ шуме долазе ватаю,“ рекне птицеловацъ тресећи се одъ смея, „твоє црвено перѣ врло ми се допада, ты наличишъ едной уваћеной лисици, оставай кодъ мене я ћу те научити, како птице ватати треба.“

Златарићъ, кои је већъ сву надежду изгубио био, да ће свога отца кадгодь наћи моћи, одма на то пристане, и онъ је мислио, да је међу птицама найвеселіи животъ.

„Дед' покушай шта си научио,“ рекне му птицеловацъ после неколико дана. Златарићъ повуче узицу, и у првомъ томъ покушеню, гаврана као снегъ бела увати.

„Шикай се одма одавде заедно съ твоимъ белимъ гавраномъ,“ викне срдито птицеловацъ. „Ты ниси чистъ.“ И тако кадъ гаврана на комадиће искида, и ногама измрви га, златарића съ псовскомъ непристойно съ ливаде отера.

Птицеловца речи ове златарић разумевао ніе, онъ утѣшенъ опеть у шуму врати се, и јошъ еданпут кућицу свога отца потражити у себи намисли.

Онъ је и данју и ноћу кое преко каменя, кое преко панђва крозъ шуму ишао, и често је за жиле, кое су травомъ обрастиле биле, запиняо, и на земљу падао.

Трећи данъ дође онъ у ређу и прозрачнију шуму, и найпосле у едной лепој прекрасној, и съ найлепшимъ цвећемъ напунјеној башчи нађе се, и будући да онъ оваку красоту досадъ нигда видјо није, то удивљенъ за устави се на месту, гдје је највише цвећа видјо, Башчованъ га одма примѣтјо није; еръ као што се цвеће одъ сунчане сјајности блисташе исто се тако одъ сунца нѣгова коса светлила.

Но кадъ га найпосле опази, онъ рекне у себи; „Тако дериште башъ ми је одъ потребе,“ и врата башчена забрави. Златарићь будући да је сву надежду изгубио био, да ће опетъ кућицу свога отца наћи моћи, на позивъ башчована заустави се у башчи, мислећи, да је међу цвећемъ найрадостнији животъ.

Едно ютро башчованъ златарићу рекне: „Иди у шуму, и донеси шипкови прућа, да те научимъ руже пополнити, Златарић оде, и после краткогъ времена, съ едномъ у руци златномъ ружомъ, коя је тако лепа била, као да је одъ најискуснијегъ зла та-

ра, за трпезу каквогъ богатогъ Цара йкова на, врати се.

„Торнай ми се одма заедно съ твоимъ златномъ ружомъ изъ предъ очию,“ викне срдито башчованъ, ты ни си чистъ.“ И тако кадъ златну ружу искида и нагама измрви є, златарића съ непристайномъ грудьомъ изъ башче изтера.

Златарићь речи ове башчована разумевао ніе. Онъ опеть утѣшенъ у шуму врати се и кућицу свога отца потражити наново науми.

Онъ даню и ноћу, и одъ дрвета, до дрвета и одъ камена до камена біюћи се, ишао є крозъ шуму. У трећи данъ дође у шуму ређу и прозрачнію, и найпосле изъ шуме изађе, и море, кое се на далеко распространшираше, предъ собомъ опази.

Неисбросно млоге риболоваца галицице стаяле су у край брега, одъ кои у едну златарићь уђе, и съ удивленіемъ погледъ свой на море баць.

„Тако дериште нама є башъ одъ потреба,“ рекну риболовцы, и галицицу свою одъ брега отисну. Златарићу овде допадне се! еръ онъ ненадајући се никда више кућицу свога отца видити, ту на води садъ себи златанъ животъ представляше. Риболовцы свою мрежу баце у море и ништа неизваде

„Да видимо твою срећу,“ найстаріи риболоваць златарићу рекне. Онъ съ неискусни ма своима рукама мрежу у море спусти, и после краткогъ времена извуче је съ единомъ уваћеномъ златномъ круномъ.

Ты си срећа наша,“ викне найстаріи риболоваць, и предъ златарића на колена падне; „я те као нашегъ Цара поздравлямъ. Пре сто година, нашъ покойни Царь, неимаюћи одъ крви свое наследника, при концу свога живота, круну је ову у море бацјо, съ тымъ завѣтомъ, да онай кој круну ову съ дна морскогъ извади, на престолъ нѣговъ попне се.“

„Срећанъ намъ быо Царе!“ викну сви риболовцы, и златарићу круну на главу дигну. Гласъ о златарићу, и о обретеной круни одъ галіе летећи, преко мора и на суву земљу одлети. Садъ златни поверхность мора съ радостномъ викомъ са свију страна долазећи и цвећемъ украшени галіја покривена буде. Све долазеће галіе съ радостнимъ усмикомъ поздравляле су ону, на којој је Царь златарићь седјо. Онъ је съ круномъ на глави на предњој части галіје стаяо, и како сунце у мору угашава се гледао је спокойно.

Усяяно на главы углѣвлѣ.

Оди, сыне мои, да те научимъ!, како ћешъ усяяне у глѣвлѣ твомъ злотвору на главу скупити' Сли онъ тебе пакостнимъ начиномъ нитковомъ или лудомъ назвао, то ты нѣга свагда предъ другима, добрымъ, мудрымъ и искуснымъ, као што онъ заслужуе, назови; тада ће се онъ стыдити, и у самомъ себи уважава ће те. Еси ми ты одъ нѣга у твоїой нужды Комадић лебца, или кою Форинту узаямъ искао, и онъ ти то ніе дао, то кадъ онъ у нужду доће, подай му двогубо, ма да и неиште одъ тебе и да те зато немоли. Радуели се онъ, ако си ти у несрећу какву пао, то ты радуй се ако є онъ срећанъ. Учинили онъ теби какву увреду, то ты нѣму што повольно учини; и сваки овай твой поступакъ, быће му као усяяно на главы углѣвлѣ, и къ покаянію и миру привести ће га. Тако усяяно углѣвлѣ, нетреба ты далеко да тражишъ; ако се само у твомъ срдцу пламень любови къ ближнѣмъ подпали, то ты съ такомъ Христіянскомъ за твое непріятелѣ, ватромъ нигда оскудѣвати нећешъ.

Найболѣ време.

Еданъ трудолюбиви земледѣлацъ, кои съ свагда о томъ настаявао, да землю свою поболша, имао једну њиву кое је една часть шлюнцима посуга была. Овіи су се морал и изнети. И онъ овай посао међу децомъ својомъ подели, да они шлюнке ове покупе, и съ њиве изнесу. Было је лепо пролеће. Онъ рекне децы: „Спремайтесе, садъ је за радњу найболѣ време, а и дани су пріятни и чисти.“ И деца се спреме, и радостна на посао оду, осимъ едногъ Радивоя, кои посао овай одложи, и у различне играчке съ другомъ децомъ упусти се. Они посао свой ураде, а Радивој још ни почeo ніе. „Кадъ ћешъ ты,“ пытала су га друга браћа, „твоје шлюнке изъ њиве изнети. Видишъ, мы смо съ нашимъ посломъ већь одавна готови, а ты јошъ ни почeo ниси!“ „О!“ рекне онъ, „година је доста дугачка, а и лето текъ што ніе настало. Пакъ у чemu сте вы бољи одъ мене? я ћу онда за еданъ данъ више урадити, него што сте вы садъ за једну целу неделю урадити мо-

гли.“ — А кадъ лето настане, и сунце съ топліи зрацы свои воздухъ и землю већма угрее, почне и онъ свою часть шлюнака извлечити, но одъ врућине умори се яко, и крваво ознои, и съ тымъ предъ другомъ браћомъ осрамоти. — Садъ онъ рекне самъ у себи, „я ћу чекати докъ се мало воздухъ разблажи, и есенъ настане, тада ћу я посао мой, съ млого лакшимъ трудомъ урадити.“ Тако проће лето, и воздухъ се са сјевернимъ ветромъ разблажи. Садъ е онъ заиста живо на свой посао отишао быо, но текъ што є радити почео, проспесе силна киша, и съ послага отера, и онъ савъ као моча мокаръ кући врати се. „И ово ће проћи,“ рекне онъ, „какве намъ лепе и прјятне дане и зима доноси; кадъ есенъ съ бурнима кишама проће!“ — Тако онъ рекне и зима се помало приближавати почне. Кадъ се дакле воздухъ изчисти, и бурђе се уталоже, и сунце на ведромъ небу покаже се, поити онъ на ньиву, Но съ каквимъ удивленіемъ увѣри се онъ, да є у заблужденію и лудости своїй съ посломъ одоцніо се! Шлюнке садъ износити нѣму невозможно буде, мразъ є ове за землю прилепіо, и као у еданъ сливенъ камень обратіо, и онъ є морао кући вратити се.

Што годъ имашъ радити, то ради одма,
и никакавъ посао, кои данацъ урадити мо-
жешъ, неодлажи на сутра или прексутра.
Ако ти є овай часъ за посао угоданъ, то
немой га у празности провести, ер' не-
знашъ какавъ ће ти слѣдуюћи быти. Знай сы-
не! да се у старости твојой и самъ себе
стидити морашъ, ако наиболъ време тво-
га живота, младость твою у празности про-
водио будешъ.

Върно пріятелство.

Гавранъ! еданъ, кои є одъ други птица за мудра почитованъ быо, стаяо є еданпуть у шумы на одномъ дрвету. Еданъ птицеловацъ смотри га, по изблиза мрежу свою запне, и подъ исту, едну шаку ране проспе, и мало на страну уклони се. Гавранъ боехи се мреже, съ тогъ дрвета у найвећи гостишъ одлети, и сакре се. Случайно туда едно ято дивии голубова пролетивши, спусти се, и почне изъ подъ мреже рану ести. Мрежа падне, и они сви уваћени буду, и еданъ тамо, а други овамо копрцати се почну. Вођа ята овогъ рекне: „Нама то овамо и онамо копрцанъ ништа непомаже, но да сви у еданпуть у висъ полетимо, можда ћемо мрежу съ нама понети моћи.“ И они то учине, сви у еданпуть сложно съ крыли подупру се, и мрежу собомъ однесу,

Гавранъ є свс ово гледао, и видјо є, шта є слога у станю учинити, и за голубови и онъ далъ одлетіо є,

Близу едногъ дрвета, на едну съ плодови земни богату поляну голубови спусте

се, и почну се советовати, како бы се они изъ мреже избавити могли. Найпосле еданъ у яту томъ голубъ рекне, „Браћо! я у предѣлу овомъ одавна едногъ пріятеля имамъ, онъ є маленъ, као и други мишеви, но искренъ є и вѣранъ, ођу л' га звати да намъ мрежу разгризе.“ И онъ миша викне. Овай одма изъ свое ямице изтрчи, и неколико у мрежи конаца брзо пригризе, и голубове избави, кои радостни одма у висъ одлете, и за свободу свою вѣрномъ и искреаомъ мишићу захвале.

Гавранъ све ово видећи, увѣри се у себи, да є вѣрно и искрено пріятельство врло велико благо; и зато къ {мишијој ямицы спусти се, и каже му, да съ нымъ у пріятельство ступити жели. Кадъ мишъ изъ свое ямице наполѣ изиће, и гаврана позна, то што є брже мogaо, опетъ у ямицу свою утрчи. Но гавранъ му опетъ надъ ямицомъ рекне: „Што бежишъ одъ мене? заръ самномъ у пріятелство ступити нежелишъ?“ — И мишъ му одговори: То нежелишъ, и то нигда быти неможе; ер' ћешъ ты, кадъ се по природы твојој мишја меса зажелишъ, за пріятельство заборавити, и мене ћешъ, као и съ други мишеви што радишъ, изести.

Но гавранъ га о томъ увѣри, да онъ то съ нымъ нигда учинити неће, и тако у найвећемъ повѣренію живили су они заедно, и еданъ съ другимъ задовольни были су. Гавранъ є желіо на свое старо место опетъ одселити се, єр' му животъ, сбогъ млоги птицеловаца; кои су овуда непрестано съ мрежама своима показывалисе, сигуранъ био ніе. И зато едно вече онъ ќъ мишу рекне: „Пріятелю! ако теби противно ніе, я бы желіо, да се изъ овога, за нась сасвимъ опаснога места одселимо. Я ћу те на друго млого безопасніе место однети, гди моя юшъ една прія корняча живи, и гди ћемо мы сви трое у найвећемъ пріјательству у напредакъ живити.“ Мишъ на то пристане, єръ є и нѣму еданъ маčакъ у поляны овой често досађивао, и надъ нѣговомъ ямомъ вребао га. И онъ свой репићь гаврану у клюнъ пружи, и гавранъ га крозъ воздухъ подъ свое дрво однесе, и корнячи, пріи својай яви се.

Корняча одма изъ баре изиће, и обрадуе се што є свога старогъ соседа опетъ видила, кои јој є юшъ едногъ пріјателя собомъ донео. Мишъ себи ту подъ дрветомъ искона ямицу, и сви трое живили су у миру и слоги заедно.

Седећи они еданпутъ скупа, и о течењу и промени света дуго разговарајући се, едногъ брзо трчајућегъ елена опазе, кој кадъ се къ ньима приближи, заустави се, и свудъ у наоколо око себе погледи. Они се уплаше, и корняча одма у бару одмили и загнури се, а мишъ у ямицу свою скрије се. Гавранъ пакъ разшири своя крыла, и у висъ одлети, да види, ловацъ каквъ гони ли елена. Но кадъ нигди никогъ неопази, спусти се доле и елену рекне: „Необзира се нити се плаши, еръ овде ни у какой опасности ниси. Јошъ нигда ни еданъ ловацъ у предѣљ овай шуме ове дошао ніе. Ако ти се овай предѣљ допада, то можешъ овде беопасно живити. У езеру овом расти лепа трава, и нѣгова вода за пиће добра је.“

И кадъ онъ ово изговори, викне миша и корнячу, и они дођеду, и елена наговарати почну, да ту кодъ ньи заостане.

Еленъ погледи у онаоколо, трава је била лепа, и место безопасно. И онъ се на позивъ ньинъ склони, и ту кодъ ньи заостане, и съ ньима је у дружству у найвећемъ прјатељству живјо. Еданпутъ еленъ у обично време у дружство недође. Прјатељимъ нѣговимъ то небуде повольно, они су мислили, да је онъ у какву несрећу па-

сти морао: и зато гавранъ разшири своя крыла, и у висъ подъ облаке дигне се, и елена лежећи и у замки ухваћена види. Онъ долети натрагъ, и свомъ дружству яви шта є видіо, и сви се садъ о томъ договарати почну, како ћеду свогъ пріятеля избавити моћи.

Найпосле мишъ гаврану рекне: „Узми ты у клюнъ мене, и тамо ме однеси, да я замку пригриземъ. Гавранъ то учини, и мишъ свой посао радити почне. И докъ є мишъ замку грызао, и гавранъ у висини иде ли ловацъ гледао, и корняча къ ньима домили, и они се ньой зачуде, и гавранъ јој рекне: „Како ћешъ се ты спасти ако ловацъ дође? Я ћу одлетити; еленъ ће побећи, мишъ ће се гди сакрити, а шта ћешъ ты радити? Твой є ходъ споръ, и ты се нећешъ избавити моћи.“ Па јошъ докъ є гавранъ ово говоріо, укаже се не башъ по издалека ловацъ, кои є желіо видити, ели се што у замки нѣговой уватило. И кадъ онъ елена у њој опази, обрадуе се. Но докъ є онъ къ нѣму дошао, замка већь пригrijена буде, еленъ скочи и у шуму отрчи, гавранъ одлети, мишъ сакріе се, а корняча сама дрктаюћи одъ стра близу замке остане.

Ловацъ се люћаше, што му је овако лепъ ловъ утекао. Но да небы сасвимъ празанъ кући отишао, дигне корнячу, замота је у замку, и путемъ пође. Мишъ је ово све видјо, и одма је пріятелъ свое савао, и съ ньима се посовѣтовао, како бы се и корняча избавити могла. Гавранъ имъ представи, да бы добро было, да елена напредъ, на онай путъ, коимъ ће ловацъ ићи морати, отрчи, да ту легне, и да се умрти, да онъ на њега падне, и као какву стрвину да га кљое, и после кадъ имъ се ловацъ приближи, кои ће безъ сумнѣ, кадъ елена опази, замку свою бацьти, еленъ да на едну ногу, као да бы му она прібіена была помало нарамљу је, и кое кудъ да тумара, и све еднако ловца поизлизу за собомъ дотле да заварава, докъ мишъ замку прегризао, и корнячу избавио небы; и кадъ се корняча у шумы сакріе, онда сви у еданпутъ да побегну.

И како они заключе, тако и учине. Ловацъ како елена на путу летећа опази, одма корнячу бацы, и къ елену поити. А кадъ корняча и мишић у безопасности буду, то еленъ у еданпутъ скочи и брзимъ своимъ трчанѣмъ за неколико тренућа ловцу изъ предъ очио сакріе се, и са свои вѣр-

ни и искрени пріятельи опеть на свое старо место врати се. И они су се радовали, што су вѣрнимъ и искренимъ пріятельствомъ еданъ другомъ помоћи могли.

ПЫТОМЪ   Ш у п л я   е л а.

Младенъ отъ Грмовиѣ са своіомъ смиреномъ супругомъ Госпођомъ Ангеліномъ, петнайстъ є већь година у найсрећніемъ браку, у свомъ замку провео. Примѣрни бракъ овай Богъ є съ петоро красни дечице благословіо, коя су као младе смоковнице у окружју свои добродѣтелніи родителя растла.

„Видишъ Младене мой,“ говораше често Госпођа Ангеліна, погледомъ благоговѣйногъ чувствованія дечицу свою гледаји, „Видишъ како онай човекъ, кои се Бога бои благосиляњъ быва! О! я самъ већь одавна съ тобомъ и дечицомъ моіомъ тако срећна, да я незнамъ, може ли небо за мене јошъ какву нову радость имати.“

Славимиръ, найстаріи сынъ нынъ, текъ є у четрнайсту годину ступіо буо, но већь є могао бесну кобилу свога отца оседлати, и у обкладу съ еднимъ еленомъ утркивати се; и ако є онъ са стреломъ своіомъ у цылъ стреляо, то свагда є у црно сгодіо. Друга

чје био је онъ смиренъ, трудолюбивъ и ревностанъ у свачемъ што годъ је учјо, и што је предузимао.

Младенъ богатъ је био нје, една частъ добара нјгова, још пре смрти нјговога Отца, у туђима рукама је била је. Но будући, да одъ оногъ времена, како је добро Отца свога на себе примио, онъ никада Царски дворъ поодјо, и на юначка борења одлазио је, и Ангелина, Госпођа нјгова врло добра и трудолюбива домаћица бывши, то съ овако уреднишъ животомъ царствовао је у свомъ нњиномъ домоводству изгледъ излишества који су прјатељи нјгови съ удивленіемъ, а злотвори и завистљивци съ намрођенима очима гледали.

Едно вече кадъ се већ посумрачило је, донесе му еданъ стражаръ смотани неки паргаментъ, који му је у шуми живећи неки пустинникъ съ тымъ налогомъ у руке предао, да га одма у замокъ донесе, и Господину у руке вручи. Младенъ кадъ овай размата, изъ нјга је слѣдуюће речи читао.

„Ако Младенъ отъ Грмовића, на тридана пре видова дана сто дуката пустинику Богобоју у пещеру неоднесе, и у руке непреда му, то ће му замокъ у пепео обраћенъ быти; и ако онъ пре или после исплате новаца овіи, едну едиту речь о овомъ писму коме казао буде, мораће умрети.“

Младенъ писмо ово у свой ковчежчићь бацы, онъ је судјо, да је то масло пустаја, кои су одъ неколико већь година у овіи предђли ужасе неке почели чинити; но будући да се онъ яко страшјо ніе, ни ти је волю имао више назначени сбиръ исплатити, то съ претњомъ овомъ мало уплашенъ, догађай овай и одъ саме свое супруге, одъ кое онъ другачје ништа тајо ніе, утаи.

Опредѣлени рокъ дође, и други деветъ дана протеку, и јошъ ништа одъ претећегъ пророчества у дѣйствіе непроизводи се; но найпосле десетогъ дана у по ноћи, стражаръ у рогъ дувати, и прочи служитељи изъ свегъ гласа „ватра“ викати почну, и у еданпутъ савъ замокъ у пламену букало је.

Младенъ едва се у едно мало на страны зданіе, у комъ су у његови служители живили, са својомъ супругомъ и дечицомъ склони. Славимиръ је у кошулицы у конюшару отрчао, и бесну свога отца кобилу, кој је за нымъ као какво кротко јагњишче ишла, наполъ извео. Ангелина је са својомъ старјомъ кћерјо ораовъ ковчежчићь, кои је у њену собу пре два три дана унешенъ био, и у комъ су дипломе породице мужа њена и друге неке скupoцѣносли чуване биле,

изнела. Младенъ є несрећу ову као човекъ сносio. Џѣгова кротка супруга делила є ово постоянство съ нимъ и дечицу свою на то обвикавала є.

На каменитомъ зданію заоставшій огарцы посбацани, и цело зданіе за кратко време почишено буде, и прилично число дводеляца већь се съ посломъ занимало, кои су по уредбы Младеновой грађу тесати и иа зданіе дизати почели.

Но будући, да онъ толико дрва, колико му є за цео замокъ потребно было, у превправности имао ніе; зато у еданъ данъ заповеди свомъ конюшару, да му кобилу оседла, на којој онъ садъ у шуму оде, да еле, кое ће за грађу сећи дати 'самъ избере и побележи. Подне дође и Младенъ натрагъ недође. Дође и вече, и оиъ јошъ къ своима неврати се. Ангелине безпокойство сасвакимъ тренућемъ рѣстло є, и то у наивећи степенъ дође, кадъ и цела ноћь прође, и мужъ нѣнъ недође.

Едва се данъ указывати поче, и она све свое служитељъ у околне предѣле пошилѣ, да о нѣму разбираю, но сви се безъ извѣстія врате. Осамъ є дана она, свуда по свой околини нѣга тражила, но све бадава. Ангелина и дечица нѣна ништа друго радили ни су, но само уздисали су, и пла-

кали. Последня искрыца надежде нынє, была в веъ сяsvимъ угашена. Найпосле рекне она неутѣшной породици своій: „Децо! я и себе и васъ у Божіе покровителство вручавамъ, я Ѯу сама вашегъ отца потражити морати, и ако се онъ юшъ гди на овой земљи налазіо буде, я Ѯу га морати наћи.“

Ангеліна отвори садъ ораовъ ковчежчињь, да изъ тогъ кою скupoцѣность извади, съ којомъ бы се у путованю свомъ у нужды послужити могла; но текъ што завири у нѣга, непознато неко писмо, писмо пустаја у нѣму наће, узме га, прочита и ужасне се, но у истомъ трену ю сину юй нека нова надежде зрака у души нѣной. Ако є онъ злочинцима овіима у руке пао, то пустыњикъ Боговој, о комъ се овде у писму говори, мене ће о момъ мужу извѣстити моћи, мож' да га они подъ затворомъ држе, и зактеваю, да се съ тіи сто дуката искупи.

Ангеліна препоручи дечицу свою супруги Стражара замочкогъ едной благой, ньой любомъ и вѣрносћу приверженой старицы, и сутра данъ пре него што се сунце указывати почне, упути се са своимъ Славимиромъ къ пещери пустыни-

ка, коя је од замка од прилике на четири
миље удаљна била.

У други сатъ после подне пещеру пу-
стиника они угледају, Багобой, са свимъ
пріятельски дочека іи и благослови ій, —
Ангеліна нѣму рекне: „Честный Отче; я
я къ вами долазимъ, да сентенцију или жи-
вота или смрти мое одъ васъ чуемъ.

Она му двогубу своју несрећу припове-
ди, и покаже злочинаца писмо. „Заиста,“
рекне она, „ако је мой мужъ ньима у руке
шао; вы ћете ме можда моћи упутити, где
се они задржавају, и где ћу га я наћи
моћи.“

Багобой дигне руке къ небу, ужасъ и
трепетъ свежу му езыкъ. — „Ели то могу-
ће!“ Викне онъ найпосле, „да одѣло bla-
гоговѣйства къ покривалу служити може?
Пре едногъ месеца, дође ми еданъ у пу-
стиничкомъ одѣлу и рекне: „Старый Отче!
на видовъ дањъ, донеће вамъ еданъ Госпо-
динъ сто дуката, кое је онъ на свое пока-
јанје одредio. Задржте іи, докъ и по ньи
недоћемъ.“

„Я му то обећамъ. На осамъ дана по-
сле видова дана дође онъ опетъ, и кадъ
му я каза, да ништа добио нисамъ, рекне
онъ: Богъ ће тога грешника зато казнити.
— И после тога я га више видио нисамъ.“

Ангеліну извѣстіе ово на ново у отчай-
ніе бацы. Смирени овай пустынникъ нуд-
іо се съ еломъ и воѣмъ, но све бадава,
Нѣй садъ ништа требало ніе, она є на е-
дно о стѣни пештере висеће распятіе гле-
даюћи плакала и запевала.

Славимиръ ніе се међу тимъ дуго нуди-
ти дао, и докъ є пустынникъ нѣгову ма-
терь утѣшавао, онъ се добро наужина, и
наполѣ изъ пещере на свободни воздухъ
изиће. У мислима углублѣнъ полагано
предъ пещеромъ одао є онъ, и тако не-
примѣтно и къ шумы, коя є одъ пещере
на едно сто корачи одстояла, приближи се,
и ту подъ едно дрво падне и плакати по-
чне.

Но у еданпутъ шуштанѣ неко, близу
нѣга ту у едной међици бывше, учини, да
се онъ тргне и уплаши. Онъ свуда у нао-
коло око себе погледи, и опази едно мла-
до лисиче, кое покрай нѣга као каква стре-
ла проуи, и ушуму отрчи. Онъ у тренућу
овомъ за сву свою тугу заборави, скочи и
за животиномъ овомъ преко жила, грана,
и младица крозъ шуму потрчи, и тако га
састигне, да га є више пути готово дова-
тити могао.

Међу тимъ лукаво ово бегунче, увлачи-
ло се све већиа у гостишь, и найпосле,

кадъ га је Славимиръ съ еднимъ подигнутимъ са земље штапомъ доватити мислјо, завуче се у едну шупљу елу. Млади овай ловацъ нје се овде дуго размишљавао, врата шупљине ове била су прилично широка, и дрво чрезвичайно дебело.

Славимиръ се увуче у нѣга, и на све стране око себе пипати почне, и кадъ на среды неку яму примѣти, надао се у той ловъ свой наћи. Но текъ што се онъ томъ месту коснуо, земља подъ нјимъ провали се, и онъ у едну мрачну одъ дванайстъ стопа дубоку пропасть упадне, у којој за неколико тренућа нје знао за себе.

Кадъ онъ опетъ къ себи дође, обузму га сва она чивства, коя живо саранђногъ човека обузети морају, кадъ се онъ у црнай утроби земље одъ целогъ естества у особљињу наће. Онъ је дисао, онъ је живио, онъ се ужасавао, онъ је помислио на Јосифа у робу, и на Јону у утроби китовой, и онъ је съ топлима и велегласнима молитвава къ Богу прибѣгавао и молјо се, да га онъ као свемогући изъ гроба овогъ тако као Јосифа и Јону избави.

Нѣму се учини, као да му еданъ промукли гласъ, изъ дубљине пропasti ове одговара. Онъ се ужасне, но одъ радости. И самогъ лафа мумланѣ у тренућу овомъ

обрадовало бы га и охрабрило было — еръ бы ту съ нымъ юшъ едно живо созданіе налазило се, а у приликама овакима свако живо созданіе нама є као братъ мило.

Онъ къ страны той, съ кое є гласъ чуо помили, и крозъ еданъ узанъ проокопъ — као што рудокопцы раде — провуче се, и найпосле у едной пространой пещеры нађе се, у којој є такође найцрнија помрчина царствовала; но у којој онъ свободніє дисати, и на свое ноге исправити се могаше. Еданъ дубоки уздисъ, изъ едногъ рогля ове пещере, долети му до ушію.

Славимиръ се на ново ужасне и помисли: “ и юшъ већма тргне, кадъ, „ко є овде? Ко оће сведокъ смрти мое да буде?“ полакъ малаксалимъ гласомъ, изговорене ове речи чус. Славимиръ се мало ослободи, и, „я самъ“ одговори, „о! за Бога гди самъ я? Ко сте вы?“

„Велики Боже!“ настави тай гласъ, као с' гласомъ изъ несвестице пробуђенимъ, „Ты си къ мени Ангела послao да ме укрѣпи, и позаймio си му гласъ мoga Славимира!“ — „О Отацъ! мой Отацъ!“ викне Славимиръ. „То є мой Отацъ! Да, да, е то!“ — „О сине мой! како си ты овамо дошао? Да нису и тебе нелюди они ухватили?“

Славимиръ посрне, но свемогућа сила

естества управо къ Отцу одвуче га. Онъ се о нѣговъ вратъ обеси; но Отацъ нѣга загрлiti немогаше. Нѣгове су руке уvezане, и нѣгово тѣло съ едномъ широкомъ гвозденомъ плочомъ за стѣну гудуре ове приковано было је.

„О Отацъ, сладки Отацъ!“ ецаюћи рекне Славимиръ, већь има осамь дана како васть мати тражи, и данась је на путъ сама самномъ пошла; мы кодъ куће безъ васть више седити неможемо.“

„Добра жено, добрый сыне!“ рекне Младенъ. „Боже мой Боже! — Но како си ты у ову гробницу ушао?“ — Славимиръ свой догађай Отцу приповеди.

„О сыне мой, тебе је нашъ Ангелъ хранитель овамо довео, да мене одъ сртне глади избавишъ, и къ моима опетъ повратишъ.“ — Садъ и Младенъ такође приповеди, како су га пустаје уватили, и у ову подъ земну гудуру утурали. „Они се бояу, рече онъ, да ћу имъ се я за упалѣни мой замокъ осветити, и зато ме овде у смрадной овой гудуры на вечиту службу и робство осуде. Кадгодь су они на злочинія и крађу излазили, свагда су ме овако оживали. Прек'юче преобуку се сви у пустиничко одѣло, подъ кое оружја својо скрію, тако вооружани оду, и одъ тогъ до-

ба јошъ ни еданъ овде показао се ніе, и я одъ прек'юче ни залогая окусіо нисамъ.“

Славимиръ брзо изъ торбе свое едну ябуку извади, олюжти є, и отцу свомъ у уста пружи. —

„Богъ да ти залогай овай стогубо наплати,“ рекне Младенъ, и почне плакати. — Но садъ му опетъ мрави крозъ све жиле проћу. — „О сыне!“ викне онъ, „бежи, ко зна у кое ћеду се тренуће злочинцы вратити!“ — „Я безъ васть сладки отче! бегати нећу, я, или ћу васть одавде избавити, ал' ћу овде съ вами заедно умрети.“

Сыне! ты мене избавити, и безъ никаквогъ оружія свезе мое раскинути, то є и овай помрчины и тамы невозможнo.

„О сладки Отацъ! я имамъ кресиво, то ми є Мати дала, — ко зва рече она, мождаће намъ гди потребавати.“

„Блажени вы!“ рекне Младенъ. „Блажена твоя добра машти! Нѣно предрасужденіе моћиће насть садъ избавити. Овде на лево на одномъ асталчију има еданъ жижакъ, кои се јошъ синоћь угасіо, и еданъ крчагъ са зетиномъ, за име Божіе чувай да га не-привалишъ.“

У мало минути жижакъ є горео, и Славимиръ внутрености гудуре ове са ужасомъ дивіо се. Различне скupoцѣне ствари ле-

жале су у ньой у млогимъ гомилама, и на стѣнама више одь двадесетъ пари съ крвлю обливени альина висило је. И опеть очи нѣгове текъ за едно тренуће на предметма ужасности ове задрже се. Сданъ гвозденъ чекићь, кои се близу асталчића налазио, онъ съ пожелателномъ брзиномъ у свое руке узме, съ тимъ локотъ кои је на окови отца нѣговогъ висио одбје, и отца у свободу постиви.

Младенъ садъ на колена падне, и най-пре отечене свое руке къ небу дигне, а после на вратъ детета свога пружи јй, и на свое прси притисне га. Езыкъ му ништа проговорити могао ће, но срдце му је явно говырило. Найпосле у едну на страны укопану собицу, коя је пустајма за оставу ране служила, са своимъ сынкомъ отиде, и ту съ едномъ шольомъ віна подкрепе се, съ коимъ Младенъ великомъ пазњомъ и неколико залогаи леба изе; ерь нѣму су за она слѣдства позната была, која гладногъ, кои нагло гладъ свою насићава, постизаваю. „Айде любезни сине! да бежимо, докъ нась опеть пустаје ухватиленису.“ И отацъ и синъ, обоица по съ еднимъ мачемъ и едномъ буктыњомъ воору, жају се, и тако крозъ онай тесни прокопъ крозъ кои је Славимиръ мало пре прошао-

прошао , провуку се. Дугачке едне , о гвоздени клинцы обешене одъ ужалѣствице , висиле су о стѣны , и надъ овіимо стаяла су на едной средомъ овіи лѣсвица пруженой плочи , гвоздена врата , коя су се и съ пола и изъ нутра затворити дала.

Младенъ заповеди свомъ сыну да напредъ пође . Онъ јово не башъ радо учинјо , и све на свога отца натрагъ освртало се , дододъ наполѣ изишао ће . У шуплины дрвета онъ га дочека , и јошъ и ту бојо се , да га какогодъ опетъ изгубити неће . Текъ кадъ му главу изъ пропasti ове излазећу опази , онда текъ къ вратма шупљине одишли , и съ мачемъ у руци , олюштив шій кору съ еле , врата ове тавнице разшири .

Кадъ се Младенъ опетъ на поверхности земной у Божій красной овой башчи нађе , обнезнани се и падне ; свободавъ воздухъ и зраци сунчани надвладаю силу живота нѣговогъ .

Славимиръ падне на свога отца , почне му нѣгове модре устне любити , и чело съ ладномъ земљомъ трти . Онъ га опетъ къ себи поврати , да му онай штапъ , је у трави трчаюћи за лисичетомъ близу еле нашао , и тако отацъ и сынъ пођу . Кадъ већь они , неколико корачи за собомъ оставе , рекне

Младенъ: „Назначимо мы съ наши мачеви къ пропасти овой, да бы я и сосьде мое вооружавшій злочинце ове поватати могао. На сваки сто корачи, скидали су они по едно парче коре съ дрва, и тако радећи за едно по сата изъ шуме изиђу, гди Славимиръ свомъ отцу пещеру пустыника покаже, у којој је свою матерь оставио био.

Ангелина нје одма отсутствіе свога сына примѣтила. Утѣшителне пустыника речи, скинуле су некако быле нѣну съ нѣга пазњу. Найпосле почне га ова свуда очима тражити, и као забунѣна за нѣга питати; „Гди је славимиръ — гди је мой Славимиръ?“ — „Онъ је наполѣ изишао, а валда се по ливади проода“ одговори пустыникъ.

Ангелина уплашена поити наполѣ, нѣне су очи свуда сына тражиле, но нигди га наћи и видити немогоше. У свой пространой долины нигди она никаквогъ Славимира опазити нје могла. Она га уплашенимъ гласом на име викне, но онъ се неодговара. Она съ разширенимъ рукама чакъ подъ шуму отрчи, и усилѣнимъ гласомъ викне: Славимире! — Славимире! — И садъ обнезнани се љи на землю падне, и као какавъ погажени црвъ привіјти почне се.

Пустыникъ жељећи је утѣшити, едва,

старъ врло будући до нѣ домили; но у жа-
лостномъ станю, у некомъ мртвомъ сну на
земљи лежећи нађе е. Кадъ се она после
некогъ времена разбуди, устане, и на мол-
бу пустыњика посртајоћи, съ полакъ за-
творенима очима опетъ у нѣгову пещеру
пође, гди је Богобей на еданъ грубъ одъ-
маовине креветъ положи, и съ ладномъ во-
домъ понуди; но она бѣдна нит' је говоръ
пустыњика у великой жалости својой чу-
ти, нити му је што одговорити могла.

У истомъ тренућу Славимиръ врата отвори, и Отца за руку држајоћи у пещеру уведе. Ангелина ји здраво погледи и уплашенимъ гласомъ викне; „Ево јй обоице, они долазе да и мене у царство смртни одведу. Бѣдни Младене, како си ослабио, и како зло изгледашъ! Но то је зато, што си ты пре неголи твой сынъ у гробъ легао. Красный младићу, теби икао мртвацу цветају руже на образи.“

Младенъ притрчи къ њой: „Ангелино! лубезна Ангелино; я самъ живъ, и мой је избавитель Славимиръ сынъ мой!“ — Славимиръ ладну руку матере свое, у свое руке узме, и съ неизброени топли полюбцы угрее је. Ангелина дуго је у обятју свога мужа и сына лежала, и кадъ найпосле овести се, само едно чувствованје у души

нѣной оживи, и ово се на три гране, благодарность, радость и молитву раздели! — Она се само смеяла, но сузе низъ образе потоцьма текле су јој.

А да бы се она охрабрила, и дрктаюће жиле нѣне мало успокоиле се, приповеди јој Младенъ догаћай, но съ найвећомъ съ проћу садашни обстоятелства предосторожносћу, како є у робство пао, и повѣсть ову Славимиръ је, съ догаћаемъ, како є сво га Отца избавио, заключити морао.

Ангелина, као да јој какавъ воинъ христовъ празнично евангелје прочитава, слушала јй је съ прекрщенимъ рукама. Долазекъ единогъ путника, кои је одъ благоговѣйногъ дружства овогъ милостыню просіо, пробуди је изъ забуне нѣне. Ангелина нѣму еданъ дукатъ пружи. Богобой га запытала одъ кудъ садѣ долази.

„Одъ Лешнїка,“ одговори просіјакъ. „А есте ли намъ што ново донели? — „Есамъ“ одговори онъ. „Четири пустаје у пустиничко одѣло преобучени, ударе ономадѣ сниже Гланице, на тры путуюћа Трговца. Трговцы овїи видѣћи се у опасности, тако су се бранили, да сву четворицу оборе.

„О силни Боже! они су, „викне Младенъ и сбуни се, и кадъ просіјакъ наполѣ изиће, къ домаћину рекне: „То су мои зло-

твори, вои су мене заробили были, они су као пустыњици преобучени, и съ сакривени подъ широкимъ одъломъ мачеви вооружани, подземномъ свое обиталище оставили. Честный Отче! злочинцы овіи у подземноть свомъ гњизду велико сокровище имаю , а где се оно налази, то я самъ и мой сынъ наћи можемо. Совѣтуте насъ шта ће мо съ тимъ почети.“

Пустыњикъ се мало промисли, и после къ Младену рекне:

„Злочинцы су овій замокъ вашъ упалили, а будући да су прави притяжитељи сокровища тогъ досадъ поумирати морали, то ваша одъ и тогъ сокровища толико принадежи, колико вы потребовали будете, да вамъ замокъ оправите.“

„А што притече, за ваше притрпљење муке, полакъ є ваше, а са другомъ поломъ , ако вамъ се допада, еданъ мали манастиръ за едно съ едномъ болницомъ овде да начинимо , у којој ће убоги болесници прибѣжише свое имати.

Пустыњика Младену се допадне , и одма сутра данъ сокровище пустаиско изпразнено буде Зыданя Манастира и болнице Богоబай прїими се , а Младенъ съ Ангелиномъ и сасвоимъ сыномъ къ своима врати се, где съ невиномъ радосћу деца нѣгова дочекају га.

И видовъ данъ друге године и замокъ и болница путникомъ освећена буде, и Ангеліна є у исти данъ сву околну сиротиню наранила и напоила.

Сви они люди, кои у Бога крѣпко свою, надежду полажу, и Бога са свимъ срдцемъ славе и хвале, на оваки начинъ одъ погибели биваю пзбавлѣни. Сыне! ако и ты у подобну погибелъ паднешъ, моли се крѣпко Богу, и Богъ ће те избавити.

Три сложна Загонетка.

Возрасту самъ свакомъ цела,
Често мила забава,
Но деца ме с' грозе мала,
Као да самъ крвава;
И опеть самъ доброй децы
Свакидашня забава.

Кадъ съ почетка три писмена
Ты одъ мене одсечешъ,
У азбуки медъ прочима,
Найчесће ме споминѣшъ;
И юшъ едно кадъ одбацышъ,
Гласть, ил' ползу даемъ ти.

Три последня моя писма
Млоге с' осиротиле,
И ко с' често игра съ ньима
И кућице лишиле.
Целу садъ ме предъ очима
Имашъ, шта самъ сећай се.

Сыновня благодарность.

Князъ еданъ у прооданю свомъ едан-
путъ наиђе на едногъ трудолюбивогъ и ве-
селогъ орача, и съ ньимъ у разговоръ у-
пусти се. У краткомъ разговору искуси
онъ, да ньива ова ніе истогъ орача, но
да онъ ту као надничарь за петнаистъ край-
цара ради. Князъ, кои є у свомъ трудномъ
државоправленію' млого новаца потребовао
и трошіо, у итости ніе могао прорачунити,
како є можно съ петнаистъ крайцара на
данъ, на край изићи, и јошь при томъ до-
бре волѣ быти, и чудіо се томе. Но че-
станъ овай у простомъ дорочићу земледѣ-
лацъ одговори му: „За мене бы зло было
кадъ бы я више потребовао, я самъ съ
единомъ трећиномъ задоволянъ, съ другомъ
исплаћуемъ мое дугове, а трећу у главно
оставламъ.“ Добромъ томъ Князу ово є
была една загонетка. Но веселогъ лица
орачъ настави далѣ. „Я надницу мою съ
убоги мои родительни делимъ, кои већь за-
посао нису, и съ дечицомъ мојомъ, коя
се садъ текъ учити мораю. Онима враћамъ
любовь, коју су ми у младости мојой по-

займили; а одъ овіи надамъ се, да ме у старости оставити нећею. Ни є ли ово добро и красно речено, а јошъ болѣ и благородніе мишлѣно и рађено. Князъ нѣга награди, и умираюћи родительи благослове га, и нѣга су деца нѣгова у старости нѣговой исто тако почитовала и ранила, и съ тымъ се благословъ родителя нѣгови на нѣму испуніо.

Припѣви на сваки дань Месеца Януаріа.

1.

Еси л' посо твой съ молитвомъ почо,
У полакъ си сотимъ већь тай доч'о.

2.

Као злато ковано истина
И предъ Богомъ и людма є видна.

3.

Ко се дуже одъ губера пружа,
Напада му ноге често стужа.

4.

Бой' се Бога и праведно ради;
Богъ ће бринут' с' о твоїй награди.

5.

Свагда о томъ мисли ма гди да си,
Богъ да види урадіо шта си.

6.

Срећу себи иезыдай на новцу,
Сръ ји губишъ при живота концу.

7.

Што годъ радиши све праведно ради,
Страдат' нећешъ ты нигда у правды.

8.

**Време твое проводи у чести,
Тако змія неће те уести.**

9.

**Кога лети мрзи ньиву жнѣти,
Преко зыме тай ће гладовати.**

10.

**Кой пфенигъ поштовати незна
Дукать неће имат' у рукама.**

11.

**Миръ, спокойство и животъ уреданъ
Трудъ, и новацъ заштећуе т' нужданъ.**

12.

**Кои Бога изъ свегъ срдца люби,
Тай ниучемъ надежду негуби.**

13,

**Нехвали се радит' поч'о да си,
Ер' текъ конацъ свако дѣло краси.**

14.

**Душа мирна, здравлѣ постоянно,
Више ти є нег' злато ковано.**

15.

**Ако писи радъ изест' удицу
Затворену то држи губицу.**

16.

Болѣ ты е свагда ѣутат' мудро,
Нег' у ветаръ торокати лудо.

17.

Угодити свакомъ постарай се,
Но угодит' свакомъ неможе се.

18.

Испуплявай твою дужность свето,
Да си човекъ то се сећай често.

19.

Небеж' съ пута трнѣмъ начичана,
Коимъ цвећа момешъ брати красна.

20.

На велико звоно неуздай се,
Упри у се и у свое клюсе.

21.

Имао л' ты много или мало,
Текъ порока морашъ имат' мало.

22.

Кой на Бога надежду полаже,
Тай свой пос'о нигда неодлаже.

23.

Младость цвета текъ еданпутъ само,
Младимъ твори човека,
Добродѣтель довека;
Кон животъ свой проводи чесно.

24.

Пріятеля кадъ немашъ никога ,
Држ' се Бога као Творца твога.

25.

Ко се меша у оно што незна ,
Срамъ је зато наплата томъ силна.

26.

Што урадит' данась можешъ , ради ,
Неодлажи на сутра ; нит' кради .

27.

Задоволяњь ако си , богатъ си ;
Ако више нежелишъ , срећанъ си .

28.

Ко свой креветъ намести зарана ,
За тай неће тог' бринут' се дана .

29.

Кадъ те твоје саме руке ране ,
Быт' ћешъ честанъ , нећешъ имат' мане .

30.

Што т' учини с' добро , то припознай .
Што учинишъ , то никомъ неказуй .

31.

Добре речи , и науке мудре ,
Слушат' , учит' , треба јй безъ удре .

СОДРЖАНИЕ.

	Стр.
Младомъ Читатель	1.
Януарій	10.
Навечеріе нове године єдногъ несрећника .	19.
Сообращеніе са злима	23.
Дань Матере	24.
Дукатъ	30.
Добротворство с'лихвомъ наплаћуесе .	44.
Отацъ Ђука и сынъ нѣговъ Любомиръ .	46.
Псаломъ првый	53.
Кројачъ у Пензы	55.
Златаричъ	66.
Усяяно на главы углѣвѣ	73.
Найболѣ време	74.
Вѣрно пріятельство	77.
Шупля ёла	84.

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

А д д а

Чест. ГГ. Авраамъ Пауловићъ и Стефанъ Гаичиновићъ Пароси и Јоакињъ Чолићъ Капел. Благор. Г. Феодоръ отъ Диванъ притаж. Падеискій. Благораз. Г. Лазаръ Кривокућа Учитель. Почт. Г. Јосифъ Грујићъ Абаджіа, Благонадеж. Јуноша Георгіи Дудварскіи Позије Слишатель. у Печую.

6.

А р а д ъ.

Његово Высокородіє Г. Савва Тюкюли отъ Кеверњешъ, Ц. К. Совѣтникъ, златне надметнице Кавалеръ, млоги С. С. Ком. Сосѣдатель, свю права Докторъ, избр. Общества членъ први, Матице Сербске Предсѣдатель, и пр. и пр.

Высокопречестнѣйшій Г. Стефанъ Крагуевичъ Архімандрітъ! Ходошкій, Честн. Консист. Арадскогъ, и више Сл. Коміт. Сосѣдатель. Пречестнѣйшій Г. Георги Петровићъ, Протопресвутеръ Арадскій, Честн. Консист. Арадск. и Сл. Ком. Чанадс: Сосѣдатель. Пречестна Г. Г. Васілій отъ Сомботи — и Нікифоръ Райковићъ, Катедр. Церк. Пароси, и Чест. Консист. Арад. Сосѣдательи. Чест. Г. Леонтий Магарајевићъ Проповѣдникъ у Церк. С. С. А. А. Петра и Паула. Высокоученый Г. Андрей Петровићъ совершили Јуріста.

7.

Байша.

Благородный Г. Георгіи Зако Землѣдержецъ Байшанскій и Слав. Ком. Бачк. Таб. Судейск. Ассессоръ. I.

Београдъ у Сербій.

Благородна Г. Г. Ефремъ Поповичъ, Димит. Марковичъ, Савва Христичъ. Нікола Христичъ, Практиканти Суда Окружія Бѣоградскогъ, и Спирід. Радосавлѣвичъ практ. Суда Окружія Београд. и Совокупитель Пренумер. Конст. Х. Н. Константиновичъ практ. Суда Окружія Смедеревскогъ, Г. Георгіи Л. Стайкъ при Типографіи Княж. Серб: Словосложителъ. Г. Маноило Н. Феодоровићъ, Г. Стеф. Лазаревићъ Калфа Бухбиндерскій. Почт. Г. Алек. Мирковићъ Сапунѣа у Срему Митровици. Господична Екатерина Мирковићъ любителница чтенія, у Срему Митровици. 10.

Београдъ у Сербій.

Высокород. Г. Стефанъ Стефановичъ, Попечитель Просвѣщенія и Правосудіа, Генералъ - МаJORъ и Кавалеръ. Высокород. Г. Іаковъ Іакшичъ Княжес. Типографіе Инспекторъ, и Кавалеръ. Почтенород. Г. Милутинъ Радовановичъ трговацъ, за Сынове свое Константина Александра, Светозара и Николу узима 3-кніге. Почтенор. Г. Ђура Милутиновичъ Црногорацъ. 6.

Беочинъ Манастыръ.

Пречест. Г. Діонисій Чушићъ, Игуменъ О. М. Беочина, пречест. А. Е. М. Апеллаторіума, и Слав. Коміт. Срем. Табули Судейскія Ассессоръ, Преодобный Г. Софроній Стойшићъ О. М. Намѣстникъ. 2,

Бездинъ. (Монастырь)

Высокопречестн Г. Самуилъ Машировичъ Архімандрітъ Бездинскій, Ч. Кон. Темишв. и више с. Ком. Сосѣдатель. Препод. ГГ. Іосифъ Гавріловичъ Игуманъ. Максимъ Славуй Намѣстникъ. Варлаамъ Максимовичъ. Ісидоръ Шпадичъ, Нікодимъ Міковичъ Іриней Біенай Іеромоаси. Стефанъ Габаревацъ, и Арсеній Петровичъ Дяконы.

9.

Беодра.

Честн: Г. Ауксентій Іоановичъ Парохъ.

Бечкерекъ Велики.

Честн: Г. Емануилъ Бакаловъ Парохъ Честн: Г: Іоаннъ Бакаловъ Дяконы. Благородный Г. Еустатій Міхаиловичъ Варошкій Капетанъ и Срб. Списат. Благор. ГГ. Аркадій Косаничъ. Цветко Данкуловъ. Степанъ Муцъ Учительи. Іоаннъ Драгутиновичъ. Павель Николичъ. Марія Іллічъ. Любица Куруцки. Екатерина Кудичъ. Маранка Кордованчева, ученицы.

12.

Бодіанъ Монастыръ.

Преподобнѣйший Г. Іосифъ Поповичъ О. М. Бодіана Ігumenъ.

1.

Бочаръ.

Честн. Г. Димитрій Новаковичъ Парохъ. Благор. Г. Христ: Поповичъ Провизоръ.

Вашархелъ.

Пречестн. Г. Петаръ Давидовичъ Парохъ, Честн: Консист. Арадск. и Сл. Коміт. Чанад. Приєздатель.

Благопоч. Г. Пачель Георгіевичъ Трг. и избр. Общест,
Членъ.

2.

В. Кикинда.

Пречестнѣйший Г. Васілій отъ Стояновичъ Протоп.
В. Кикинда, Ч. Кон. Темишв. и сл. Ком. Торон. Сосѣдатель.
Благород. Г. Лука Кенгелацъ, Круга Тем.
Г. н. Г, Школа Директоръ Крал. Прів Діштр. В. Ки-
киндскогъ В. Біровъ, и више сл. Ком. Сосѣдатель.
Почт. Г: Георгій Русъ Трговацъ.

В. С. Міклошкій Протопопіатъ.

Пречести. Г. Г. Арсеній Предраговичъ. Протопре-
свутеръ Чанадскій и Честн. Консіс. Темиш. Сосѣдат.
20 ки. Пречести. Г. Куріль отъ Моціка Намѣстникъ
и Парохъ В. С. Міклошкій и сл. Ком. Торон. Сосѣдат.
Господична Агатія Предраговичъ любителька книга.
Ч. Ч. ГГ. Артемій Перишичъ Пар. В. С. Мікл. Заха-
роі Іокиѣ Дякоіъ и учитель. В. С. Міклош. Нико-
лай Іоанновичъ Ч. Коисіс. Темишвар. Сосѣдатель, и
Пачель Пауловичъ Пароси С. Петарскій. Петръ Дя-
ковичъ Пар. Чанадскій. Фіодоръ Кнежевичъ Пар. Оро-
сламошкій. Александ. Поповичъ и Аук. Половичъ
Пароси Сиришкій. Тріфонъ Стойковичъ Пар. С. І-
ванскій Максимъ Баичъ. Живоинъ Беселиновичъ Пар.
Талинскій. Георгій Янковлѣвичъ совер: Богословъ
Алекс. Кнежевичъ Пар. Т. Канижкій. Аркадій Попо-
вичъ. Павель Філіповичъ Пар: Чоканскій. Новакъ
Стефановичъ Пар. Црнобарскій за сына Александра
Гавріиль Сабовлѣвичъ. Сумеонъ Половичъ Пароси Бал-
канскій: Іоаннъ Пирянъ Пар. Догоселскій. Высок:
ГГ. Стефанъ Поповичъ учитель Сиришкій. Іоаннъ Пе-
ришичъ Любомудрія Слышатель. Пачель Перишичъ
Реторіке слиш. Дамянъ Фіреѣхазкій учитель С. Пе-

тарскій. Димитрій Арнотъ соверши. Богословъ Господачи: Александра Ничевиць. Марія Стефановиць: Александра Мичь Любителнице книга. Светозаръ Миліковиць слыш: Краснореч: родомъ изъ Ковила. Константина Іоановичъ ученикъ изъ обч. Петаръ Педраговичъ ученикъ изъ Ковила. и Павелъ Іоановичъ изъ обча.

Господинцы.

Честн. Г. Пачель Белинскій Парохъ. Честн. Г. Феодоръ Брежовскій Парохъ и Совокупитель Пренумер. Благородный Г. Петръ Боришевъ Ц. К. Капетанъ. Благор. Г. Міколай Путникъ Ц. К. Оберлайтнантъ. Г. Георгій Воргичъ Фелбабъ. Г. Аркадій Добановачкій Корнораль. Г. Стефанъ Локичъ, Корнораль. Почтенор. Г. Г. Прокопій Димитріевичъ, Милошъ Димитріевичъ Петаръ Мілковичъ Терговци. Г. Максимъ Станковъ Пономаръ.

12.

Загребъ.

За Читаоницу Ілліреку.

1.

Іосефово.

Господична Еугенія Петровиць любительница наука. Господична Катерина Димитріевичъ. Г. Карпа Алексинъ за сына Авраама.

3.

Карлово.

Честн. Г. Димитрій Цуцикъ Парохъ. Высокоуч. Г. Діонісій Груичъ Нотарій, и Ісаакъ Беликъ економъ.

Карловцы у Срему.

Честн. Г. Пачель Николичъ Парохъ и Ексхортаторъ.

Крагуевацъ у Сербіи.

Пречести. Г. Георгій Паулович Протопресвтеръ Крагуєвачкій. Чести. Г. Іліа Новаковичъ Пар. Крагуєвачкій. Чести. Г. Софоній Л. Надрянскій Пар. и Катіхета Гумназіума Крагуевачкогъ. Преподобный Г. Мелетій Яковичъ Єромонахъ и Намѣстникъ М. Враћевшице. Препод. Г. Іосифъ Милковичъ Єром. М. Враћев. Честиѣйшій Г. Іоаннъ Сумеоновичъ Дяконъ и Учитель млађе кл. кр. Пречестиѣйшій Г. Іоаннъ Стефановичъ Протопрес. и воени Свештеникъ. Благородный Г. Сумеонъ Сумиѣ Прак. Начал. Окр. Чачанскогъ. Благ. Г. Арсеній Лукичъ Практиканть Суда Крагуевачкогъ. Високоуч. Г. Г. Давідъ Ашикъ и Димитрій Матиѣ Совер. Філософи. Благородн. Г. Никола Петровиѣ Професоръ начертанія у Ки. Гумнас. Серб. Почтен. Г. Г. Сума Радивоевиѣ, Іованъ Стойковиѣ, Лазарь Протиѣ, Братя Молеровиѣ, Іованъ Аѳанасіевиѣ Трговцы, Живко М. Викторовиѣ Георгій Лукиѣ Терзіе, и Милованъ Маринковиѣ Ђурчиа, род. изъ гориѣ црниће окруж: Руд. Благонадеждныи Отроцы. Милутинъ и Стојновиѣ. Константінъ и Александеръ Л. Надрянскій. 21.

Кулпинъ.

Чести. Г. Стефанъ Милошевичъ, Парохъ. Искусиѣйшій Г. Алекс. Николаевичъ Слав. Домініума Кулпин. Економъ. 2.

Крушедоль Монастырь.

Пречести. Г. Димитрій Крестичъ Архімандритъ О. М. Крушедола, пречести. А. Е. М Аппеллат. и Сл. Ком. Срем. и Чанад. Таб. Судеи. Ассессоръ, препод. Г. Амвросій Лазиѣ О. М. Крушедола Намѣстникъ.

Крестуръ.

Почт. Г. Г. Милошъ Дамяновичъ Црк. сынъ.
Иліа Маряновъ Ђурчіа, и Младенъ Ачићъ Економъ.

3.

М. Ферезіопелъ.

Пречестн Г. Јоаниъ Вунѣ, Парохъ. Чести. Бачк.
Консист. Сосѣдатель, Протопр. Сегединск. Намѣстникъ,
и многозаслужени мѣстногъ Гумнасиума Катихетъ.
Благородна и Высокоуучена Г. Г. Албертъ Мишурай
Комесаръ Варошкій. Георгіи Миладиновичъ, В. Фі-
калъ Варошкій. Стефанъ Благоевићъ Стефанъ Милосав-
љевичъ, и Јоаниъ Кузмановичъ Адвокати: Гавриилъ
Арадскій Ічжініръ Варошки, Сумеонъ Станимировичъ
соверш: Јуріста и Богословъ, и Светозаръ Милутиновићъ
совершени Јуріста. Благопочтенородный Г. Г. А-
лександэръ Арадскій, Георгіи Арадскій, Јоакимъ Ра-
дишићъ, Савва Стойковичъ, Емануилъ Новаковичъ, и
Тімоѳей Радичъ Гражданы и Трговцы. Госпожа Елі-
савета вдова Петровичъ. Господична Маріа Милоса-
влевичъ. Благонадежне Јуноше: Евоіміи Арадскій
совершв. Поета, Светозаръ Иліћъ Слышатель Поезіј,
и Александръ Манойловичъ II. Грам. Школе Слы-
шат. и Почт. ГДаніил Арадскій Гражд. Економъ. 21.

Новыи-Садъ.

Благород. Г. Пачель отъ Јоановичъ Сенаторъ, и
Сл. Варм. Сремске Присѣдатель, за сына Јоанна. Бла-
гор. Г. Г. Конст. Поповичъ Адв и Варош. Коморашъ,
Петръ Саранда Сыротин. Отацъ, Атан. Трифковичъ
Адвок. и Протоколиста, Јоаниъ Петровићъ Адвок. за
сына Марка, Андрей Петровичъ Адвок, Петръ Јоан-
новичъ Адвок. Докторъ Філоз. Гумназ. Профессоръ и

Членъ Изб. Общества. Высокоуч. Г. Григорія Секуличъ Докторъ Медиц. и Членъ Избр. Общ. Почтенород. Г. Г. Терговцы Іоаннъ Іанковичъ, Філіппъ Костичъ, Петръ И. Стояновичъ, Алекс. Нака за сына Іоанна, Членъ Избр. Общ., Філіппъ Неделковичъ, Антоній Новаковичъ за сына Антонія, Конст. Чавичъ, Ігнатій Стефаiovичъ за сына Георгія, Андреи Димитровичъ за сына Стефана, Георгій Іанковичъ, Ніколай Станиславевичъ, Василій Тешичъ, Косма Ставровичъ за кћеръ Христину, Іоанъ Малетичъ, Конст Радуловичъ, Димитрій Авакумовичъ за сына Георгія Сумеонъ Топаловичъ за кћеръ Екатерину. Почтенор Г. Г. Мануиль Ефтичъ, за кћеръ Іуліану и Савва Міодратовичъ Дрвари. Почтенор. Г. Г. Пантел. Іанковичъ Давидъ Косановичъ за сына Божидара, Давидъ Сибийски, Андрей Новаковичъ Савва Чокчиchъ, Димитрій Іергичъ, Вінопрод. Почтен. Г. Г. Коста Лазаревичъ за сына Стефана, Павель Міхайловичъ, Шустери. Почтенор. Г. Іосуфъ Марковичъ Чизмаръ за сына Іоанна, Почтенор. Г. Ніколай Саввичъ Брашмаръ. Почтенор. Г. Г. Кроячи, Воинъ Скандалски за свою Супругу Персіду, Евгемій Медуричъ, и Благород. Г. Павель отъ Смоляновичъ. Почтенор. Г. Г. Їурчіe: Конст. Мирковичъ за сынове Григорія и Димитрія, Іоакимъ Белянски за сына Луку. Почтенор. Г. Георгій Панаотовичъ Берберинъ за свою Супругу Ану. Марія Райковичъ Дѣвич. Школе ученица, и любител. Членія Книга.

43.

Новий-Садъ.

Благород. и Высокоуч. Г. Іоаннъ Хаджикъ Сенаторъ. Почтенород: Г. Г. Іосуфъ Мачванскій, Георгій Шевичъ, Андрей Димитровичъ, Іоаннъ Малетичъ Терков. Почтенор. Г. Г. Іоаннъ Марцигичъ за сына Ля-

зара, Давидъ Косановичъ, Іоаниъ Елачићъ. Благораз.
и ученѣйшій Г. Милошъ Поповичъ II. лѣта Богосл.
Слышат. Благораз. и ученѣйшій Г. Лазаръ Іоанновичъ
I. лѣта Богосл. Слишат. Благонадеж. Іуноща Георгій
Вулне тргов. ученикъ.

11.

Осѣкъ.

Пречестнѣйшій Г. Спір. Сенить Парохъ. Честнѣй-
шій А. Е. М. Косистор. Слав. Варм. Вировитичке Со-
сѣдатель. Благород. Г: Петръ Іоановичъ вел. Нотарій
и више слав. Варм. Сосѣдат. Благоразум. Г. Іоаниъ Іоа-
новичъ Профес. и Совокупитель Пренум. Благор. ГГ.
Mix. Врушевићъ тргов: ужупаны, Стефанъ Илить
тргов. привилегир. Госпожа Анна М. рођена Радано-
вичъ любит. чтенія. Благонад. Ученицы Георгій и Іо-
ванъ Братія Јанковичъ.

7.

Падей.

Высокоблагородный Г. Георгій отъ Диванъ Госпо-
даръ Падейскій, и више Сл. Комітата Сосѣдатель.

Панчево.

Благород. Г. Іоаниъ Радићъ Немец. Банат. Регі-
мент. Оберлайт. Высокоучен. Г. Васил. Петровичъ
Докторъ и Фізикусъ Панчевачкій Г. Бузади Пенсіон.
Salz - Wagmeister. Г. Лукачъ I. K. I. Јељзо. Высо-
коуч. Г. Григорій Поповичъ Дѣт: Наставникъ. Почт.
ГГ. Вікентій Костићъ, за кћери Елеину и Ефумію. Ге-
оргій Варсанъ. Лазаръ Благоевъ. Конст. Баричъ. Жив-
ко Міхаиловичъ. Лука Ранисавлѣвичъ. Констан. М.
Діамандинъ за кћерь Евицу. Mix. Кукичъ. Димитр.
Станишићъ Братіа Ламбовичъ. Пачель Живановичъ за
кћерь Персіду. Пачель Јагодичъ. Евенији Пековичъ

за кѣръ Агапію Стефанъ Ковачевичъ изъ Северина.
Ааронъ Георгіевичъ изъ Делиблата Терговцы. Г. Кон.
Младековичъ Ђурчіа. Нікола Антоніевичъ Ђурчин.
Stuck Meister. ГГ. Живоинъ Пеичъ за кѣръ Милеву.
Димит. Стошикъ Абаджіе. Г. Василь Барякта-
ровичъ Чизмаръ. Даміашъ Димичъ Нем. Мушк. Кро-
ячъ. Стеф. Іовановичъ Васил. Шумнало, жен: Крој-
чи: Г. Стотиъ Стойковичъ Сабовъ, за сына Димитр.
Г. Алек. Іовановичъ Берберинъ. Алек. Іовановичъ О-
панчаръ. Алек. Станоевичъ Пекаръ и Совокури Прен.
За кѣри Милеву, Іуліану, и Сосаиу.

32.

Паѣлака.

Честнѣш. Г. Марко Доичъ Парохъ. Высокоуч.
Г. Илія Ракичъ Нотаріи за свога сына Стефана учени-
ка. Благораз. ГГ. Петаръ Савичъ учитель и Совок. Прен.
Димитрі Шіяковъ Мѣстный Бировъ и любит. чтенія.
Марко Іовановичъ, купецъ за свога унука Хранислава.
Конст. Наумковичъ купецъ. Георгіи Девичъ, за сво-
га сына Уроша III. Грам. Школ: у Карловцы. Ни-
кифоръ Тиричъ за сына Димитрію II, классе уче-
ниика. Савва Марцигићъ за сына Паула II. Классе | у-
чениика. Конст. Миловановичъ III. Грам. Школе учен.

9.

Петроварадинъ.

Благород. Г. Мойсей Поповичъ *Stadtschreiber* Ге-
оргіи Георгіевичъ ц. кр. Постъ Оффіціръ. Павелъ Ше-
рлогличъ Мад. и Нѣмец. права Адвокатъ. Димитрій
Прокопіевъ *Mil. Verpflegungs-Assistent*.

4.

Пешта.

Благородный и Высокоуч. Г. Феодоръ Пауловичъ
чакл: Маѣ: Крал: обои Праве Табуларныи Адвокатъ,

вимѣ сл. Ком Сосѣдатель вимѣ ! сл. Породица Фішк.
Ревностни Учредникъ Серб. Народн. Листа и Політі-
чесмій Извила Матице Сербске Секретаръ, и пр: и пр:
Благопочтонар. Г. Симеонъ Шићаръ избраногъ общ.
и Матице Сербске членъ и Трговацъ. 2.

Привина Глава. М.

Преподоби. Серафимъ отъ Міросавлѣвичъ Игуменъ.

Петровосело:

Пречестиѣйш. Г. Вукосавлѣвичъ Парохъ. Высок.
Г. Ніколай Загорица Нотаріи. Высокоуч. Г. Любомиръ
Вышковичъ Совер. Препараандъ. Почт. ГГ. Да-
мянъ Вукосавлѣвичъ Касіръ. Васілій Караманлић
Цех' Майстеръ. Іоаний Рацковичъ Чизмаръ. Софро-
ніи Милиновъ Ђурчіа Димит. Вишковичъ и Лука
Стаичъ Земледѣлцы. 9.

Рума.

Честиѣйш. Г. Петръ Филиповичъ Діакъ и учни-
и Совокупитель Пренумеран. Высокоучеч. Г. Іоаний
Аенацковичъ Віце Нотаріи. Высокоуч. Г. Радованъ
Вуличъ Магистр. Румс. Канц. Благор. Г. Петръ отъ
Младеновичъ купецъ. Госпожа Христіна Адамовичъ
за сына Стефана. Почтенород. ГГ. Іоаний Критовацъ
за сына Алекс. ученика II. Классы Димит. Димитріе-
вичъ за сына Стефана ученика II. клас. Г. Максима Мак-
симовича Сыновы купцы. Братія Войновичъ купцы
Феодоръ Димитріевичъ купецъ. Нікола Ђаркаждинъ
купецъ за сына Іоанна. 10.

Сањадъ.

Благораз: Г. Аркадіи Татаровичъ учитель за сво-
га сына Георгія II лѣт: Богослова. Госпожа Соєана И-

жинъ за свою дечу Емілю и Христофора. Сава Ер-
делянь. Панта Надріянскій. Мита Надріянскій. Ми-
та Животинъ. Урошъ Надріянскій. Георгій Міялѣвъ.
Новакъ Фодоровъ. Георгій Фодоровъ. 10.

Сланкаменъ.

Почтенор. Г. Пачель Марковичъ Тергов.

Сарвашъ.

Благонадежный Младићи Младенъ Иліњъ Совер,
Препарандъ и Хуманитста Слышатель, и Алексіи И-
лінъ Синтаксіе Слышатель. 2.

Сента.

Почт. ГГ. Стефанъ Станић Трговацъ и Яковъ Кра-
гувъ {Економъ}. 2.

Сент ѡрацъ Мои.

Высокопречести. Г. Григорій Кириловичъ Архіман-
дріть С. Ђурађскій Ч. Консіст. Темишварскотъ, и ви-
ше сл. Комітат. Сосѣд. Пропод. ГГ. Партеній Іоаи-
вичъ Давідъ Арсеніевичъ, и Амвросій Іанковичъ Йеро-
монаси. 4.

Секусињь.

Чести. Г. Моксей Іштванъ Парохъ. Бысокоуї. Г.,
Мелетій Мікулеску II. год. клирикъ. 2.

Сомбор.

Пречест. Г. Васілій Ковачичъ Протопрєсвт. Сом-
борскій Ч. Консіст. Новосадско-Бачкогъ и выше слави-

Коміт. Сосѣдатель, и Притяжатель златие медале. Пречест. Г. Авраамъ Максимовичъ Пар. Чести. Консист-
Н. С. Бач: и сл. Коміт: Торон. Сосѣдат: Предр. Шко-
ла Катихета Практическ Садодѣли: Содружества Фрау-
ендорфскогъ у Баваріи членъ редовнкій, притяж: злат.
иже медале, и Намѣст: Протопр: Сомборскогъ. Пречес.
Г. Ааронъ Груичъ Намѣст: Протопресв: Сомборскогъ и
Пар: мѣст. Чести: Даниилъ Поповичъ Пар: Честе:
Г. Феодоровичъ Пар. Благородный и Высокоучепый
Г. Ісидоръ отъ Николичъ сл: Ком: Бачкогъ В. Нота-
ріи, више сл. Коміт: Сосѣдатель, избр: Сомб: Общ:
член: и славни Сербскій Списатель. Благор. и Вы-
сокоуч. Г. Йоани Михаиловичъ сл: Кр: Града Сомбора
Капетанъ и Препар: Директоръ. Благор: Г. Тріфонъ
Атанацковичъ Адвок: избр: общ: членъ и Преоуг:
Школа Професеръ. Благор: Г. Николай Михаило-
вичъ Адвок: и Предуг: Профес: Благор: Г. Александ:
Петровичъ варашкій Фішкаль. Благор: Г: Йоани (младый)
Беричъ Адвокатъ и Предуг: Школ: Профес:
Благород: Йоани отъ Прерадовичъ за кћерь Милку.
Почтенород: Г: П. Феофановичъ купецъ, Почтен. Г.
Пет: Античъ купецъ Станишићкій за кћерь Христіну.
Почтен: Г: Марко Марковичъ купецъ Кралѣвачкій.
Благородне Госпоже Александра Вуичъ, и Христіна
Кіровићъ. Благ. Г: Симеонъ Коновићъ учитель за сы-
Александра. Почт: Г: Пачель Милинковичъ за сына
Георгіа. Почт: Г. Любја Сентомашкій рођена Јерко-
вичъ. ГГ. Тріфонъ Миричъ Кожушаръ. Йоани Ка-
нуровичъ Кројачкій калфа, и Вас: Радуйковичъ чиз-
марек. калфа.

Совершении Предуготовницы.

ГГ. Уроћъ Поповичъ соверш: Богословъ изъ В. С.
Миклуша. Цветко Поповичъ изъ Баца. Самуиль Гой-
ковичъ изъ Ср: Петроваца. Светозаръ Завишићъ изъ М.

Кањиже. Јоаниј Поповић изъ Иванде, и Младенъ Илић изъ Санади.

II. лѣтии Предуготовници.

ГГ. Лазаръ Влаховичъ изъ Карлова. Паљель Влаховичъ изъ Чуруга. Михаилъ Божеско изъ Т. С. Миклоша. Јоаниј Маджаревичъ изъ црне Баре. Јоаниј Недичъ изъ Хићоша. Живоинъ Иліпъ изъ Любe. Максимъ Мрмошъ изъ Острова. Јоаниј Јоцковичъ изъ Гаада. Георгіј Плавшићъ изъ Раџъ Ковіля. Ст. Петровичъ изъ Чуруга. Андрей Феодоровичъ изъ д. С. Ивана. Светоз. Маряновичъ изъ Майша, и Јоаниј Валугжићъ изъ Кралѣваца у срему. Благонад: юноше Васил: Коларичъ IV- Гр. кл. Слыш: Николай Букичевичъ Грам: и Николай Стойшићъ, с. з. ученикъ

47.

Сегедињъ.

Пречести. Г. Паљель Стаматовићъ Пар. Сегед: и Чест: Бачк: Консист. Присѣдат: Чест: Г. Димитриј Поповићъ Диаконъ и учитель Сегед. Почтенор. Г. Јоаниј Чаврловъ трг: Благород. Госпођа Поліксена Радославъ. Госноћица Феодори Харишъ. Србс: Школе ученицы. Паљель Гаиновићъ. Стеф: Маушевићъ. Аина Радишићъ. Михаилъ Дамяновићъ. Јоаниј Дамяновићъ Аина Стойковићъ.

11.

Сивацъ.

Чести: ГГ. Димитриј Раичъ, и Јоаниј Костићъ Проси. Благопоч. ГГ. Михаилъ Феодоровичъ куиецъ. Гавр. Феодоровичъ купецъ. Ефремъ Абаджинъ Трифонъ Галичъ, Живко Аміжичъ, и Феодоръ Миричъ Економи.

9.

Стапаръ.

Чести: Елеазаръ Груичъ Парохъ.

Сентомашъ.

Чести: ГГ. Авраамъ Петровичъ Парохъ Іоаннъ Ковачевичъ Дяконъ. Почтен. ГГ. Григоріи Маноиловичъ, Іоанъ Ар: Маноиловичъ. Лука Алексіевичъ. Іліа Іанковичъ: Гедеонъ и Несторъ Дунієрскій. Міхаиль Пивничкій, Трг: Ефремъ Маноиловичъ Касіръ. Стэ-Фанъ Маноиловичъ Ешітропъ, и Урошъ Мудрінскій Варош: Газда.

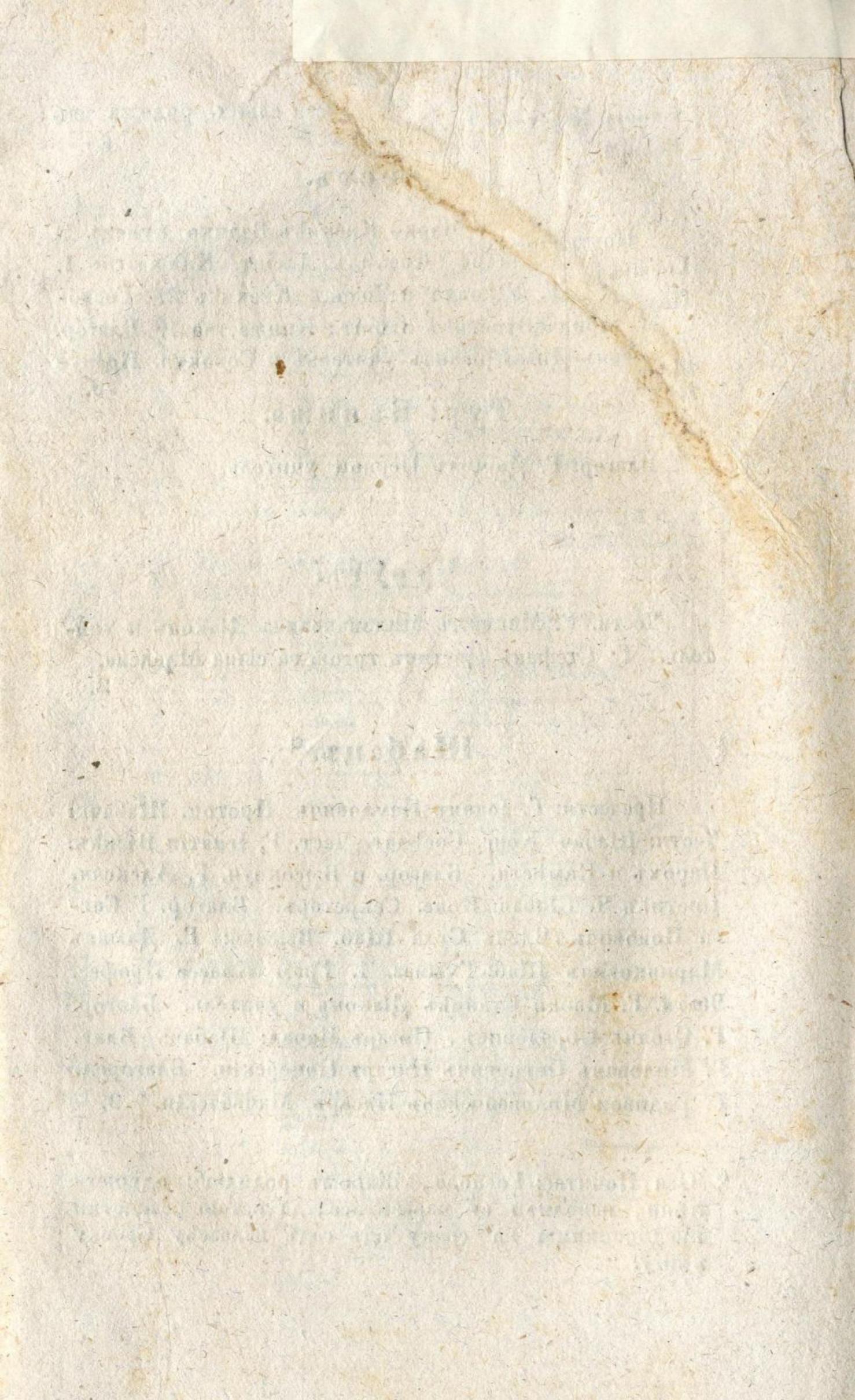
11.

Темишваръ.

Высокопреосв. и Высокодостойн. Господинъ Пантелейтонъ Живковичъ, православный Епіскопъ Темишварскій и пр. и пр. 25 книга. Высокопречести. Г. Самуиль Маширевичъ Архімандрітъ Бездінскій. Ч. Консіст. Темишв. и више сл. Коміт. Сосѣдат. Высокопречести. Г. Григоріи Кириловичъ Архімандрітъ Мон. С. В. М. Георгія Чести. Конс. Темишв. и више гл. Коміт. Сосѣдатель. Пречести. Г. Еміліанъ Кенкелайъ Протосунгель. Пречести. Г. Іоаннъ Василь Протопр. Темишв. и Ч. Консіст. Темишв. Сосѣдат. Преч. Г. Константінъ Груичъ Протопресвут. Хасяшкій и Ч. Консіст. Темишв: Сосѣдатель. Пречести: Г. Пачель Влаховичъ Пар. Темишв. и Ч. Консіст. Сосѣдат. Пречести: Г. Владиславъ Веселиновичъ Пар. и Намѣт. Чаковачкій и Ч. Конс. Темишв. Сосѣд. Пречест. Г. Ва-слій Михайловичъ Намѣт. и Пар. Модошкій и Ч. Конс. Темишв: Сосѣд. Пречести. Г. Іоаннъ Моргуловичъ Намѣт. Пар. Парачкій. Чести. Г. Георгій Пандуровицъ Намѣсти: а Паркларскій. Чести. Г. Лазарь Задникъ Пар. Црниискій. Чести: Г. Атанасім Лолуи-

вичъ Пар. С. Мартонскій. Честн. ГГ. Моусей Поповичъ Пар. В. Бечкереч. Курілъ Марковичъ Пар. Динишкій. Васілій Николаевичъ Пар. Диняпс. Михаиль Матеичъ Пар. М. Бечкер. Асанасіп Надашкій Пар. М. Бечк. Георгій Поповичъ, Димитрій Николичъ, и Андрей Петровичъ Пароси Кенезскій. Арсеній Николичъ Пар. Варяшкій. Іаковъ Миланковичъ Пар. Наѣранекій. Димитрій Поповичъ Пар. Фенлачкій. Гевргій Крепиковичъ Пар. Кетфельаскій. Николай Николичъ Пар. Кетвелскій. Матоєй Митричъ Пар. Берческій. Благородна Госпођа Екаєерина отъ Вуковичъ Госпођа отъ Берексова. Благобрд. Г. Савва отъ Вуковичъ Господаръ Берексова, и сл. Коміт. Темишв. Солгабіровъ. Благор: ГГ. Петаръ Остоичъ отъ и вел: и мал: Шемлека. Васілій Бапоїаискій отъ Висакъ. Димитрій Николичъ отъ Надлакъ. Іларіонъ Влахевичъ с. кр. Гр. Темишвор. Судіч. Димитрій отъ Дракуличъ Актуарій кодъ Іудіціумъ Делегата: Асанасій Звекићь Барошк: вел. Фішкаль. Марко Поповичъ Консіст: Фішкаль. Васілій Марковичъ Грунд-Бух-фервалтеръ. Тімоєй Петровичъ варош: Кам: Перцепторъ. Александ: Бугарскій Адвокатъ. Пачель Петровичъ Адвокатъ. Пачель Рожа Михайловичъ Вайзамтскій Адюкктъ. Высокоуч. Г. Евеіміи Стоядиновичъ учитель. Благопочт. ГГ. Феодоръ Нячулъ. Михаиль Шевичъ. Іоаннъ Звекичъ. Александръ Ристичъ. Феодоръ Лупуловъ. Савва Петровичъ. Феофанъ Іаиковичъ, и Аркадій Пеичъ избр. общ. члени и тговцы. Іоаннъ Коядиновичъ. Пачель Шандоровичъ. Михаиль Живановичъ. Константинъ Николичъ. Анюоніи Шевичъ. Гаврілъ Поповичъ, и Іоаннъ Шандоровичъ тговцы. Софоній Григорій, Георгій Іоапновичъ, и Іліа Іоапновићь киршиери. Феодоръ Стойковичъ Соларъ. Димитрій Іанковичъ. Сапунджіа и сви избраногъоащ. члеви. Благонад.

Тріестъ.

д. Г. Марко Квекићъ Велико купецъ 1.
Почтенъ лександра Квекићъ Любит. Книжества 1.
Госпожа Г. Ніколай и Іоаннъ Квекићъ 2. Госпо-
Почтенъ жа Катерина Вучетићъ любит: Книжества 1. Благор.
Гумеонъ Димитріевичъ учительъ и Савокуп. Прену-
ждан.

Тур: Канижа.

Благор: Г. Даніилъ Перини учитель.

Чуругъ.

Честн. Г. Максимъ Миловановичъ Діаконъ и учи-
тель. Г. Стефанъ Цветичъ тргов. за сына Младена.
2.

Шабацъ.*

Пречести: Г. Іоаннъ Пауловичъ Протоп. Шабачк:
Честн: Шабач. Конс. Сосѣдат. Чест. Г, Ігнатіи Васићъ.
Парохъ и Намѣстн. Благор. и Высокоуч. Г. Алексан.
Ристићъ Ч. Шабач: Конс: Секретаръ. Благор. Г. Сав-
ва Поповичъ Членъ Суда Шаб. Высоуч: Г. Дамянъ
Мярниковичъ Шаб: Гумназ. І. Грам. Классе Профес.
Честн. Г. Маєнй Станићъ Діаконъ и учитель. Благор.
Г. Стоянъ Обрадовичъ. Писаръ Начал: Шабач: Благ.
Г. Милованъ Петровичъ Писаръ Поцерскіи. Благород.
Г. Радивои Милованчевићъ Писаръ Мачванскіи. 9.

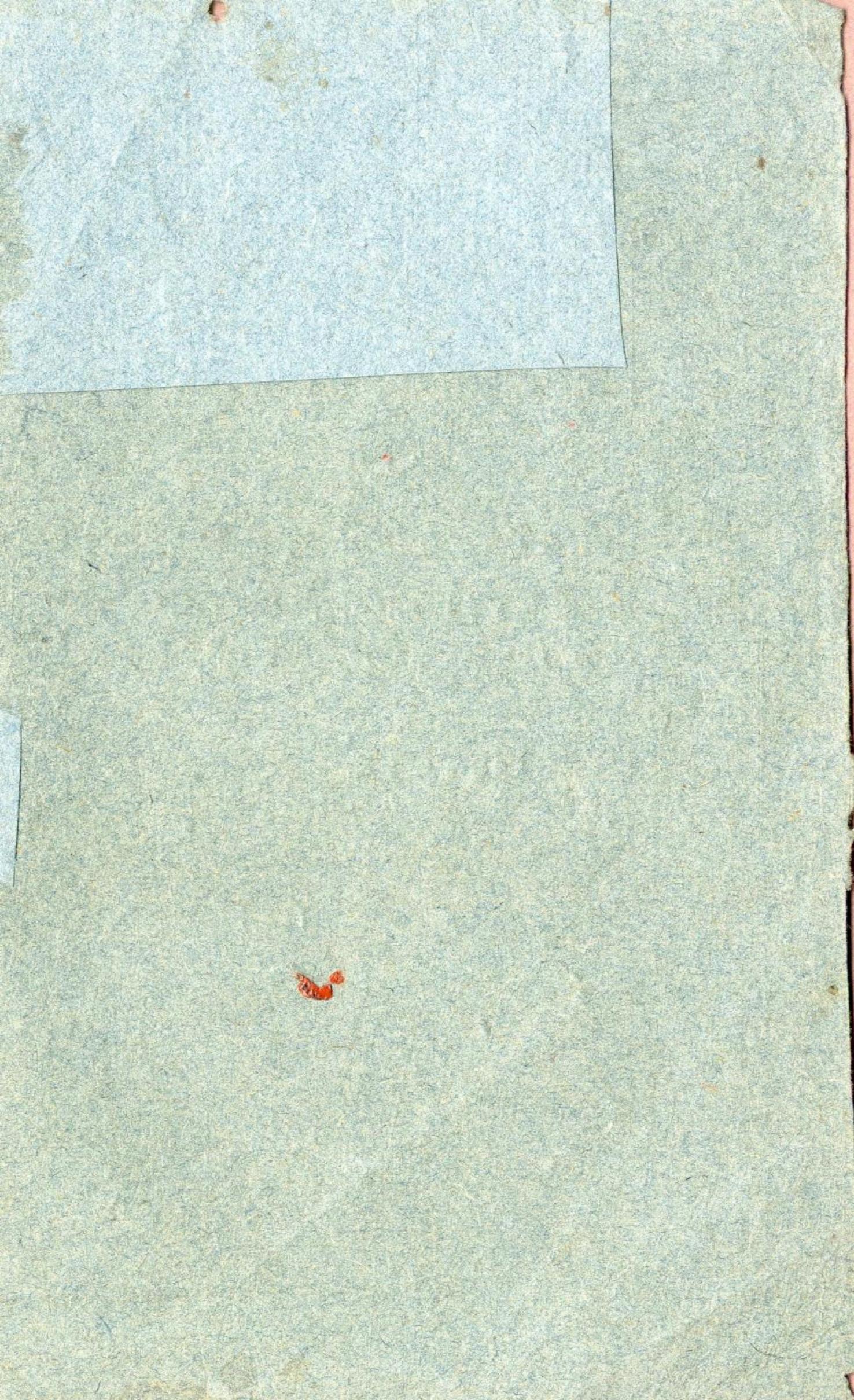
* Ова Почитас: Господа, Жаромъ родолюб: одушев-
љени, изволили су изразитисе, да остаю ревностни
предбраници на сваку одъ садъ излазећу Србску
книгу.

Погрешка.

Стр.	Врс.		Место	Читай
4	5	одоздо	ставити	ставляти
9	3	одозго	Видимъ	Видишъ.
10	10	„	при сатъ	и први сатъ.
„	6	одоздо	ово лице	два лица
11	3	одозго	достайнимъ учинити; ер'	учинити; да
„	8	„	Како было	Како бы было
„	4	„	опонути се	опоменути се
13	15	„	подкрѣплѣна	подкрѣплено
25	3	„	крісто!	Кристо!
31	10	одоздо	каже кои се	каже юй, како су среќ- ни они кои се
35	4	одоаго	на иѣга	на ню
36	8	одоздо	на чертана	на чертана су
38	2	одозго	скupoцѣ- нииъ	скupoцѣномъ
42	13	„	кїери:	иѣговой кїери:
46	6	„	иутъ	путь
47	7	„	гласу	глазъ
„	14	„	гласу	глазъ
„	4	одоздо	здућокружію	здухокружію
49	11	„	даръ, кои є	даръ но онаје мударъ, кои є
„	“	“	у беби	у себи.
52	6	одозго	Не притвор не	Не притворно
„	11	„	узрева	угрева
57	8	одоздо	и гломъ	игломъ
63	11	„	зищнима	зымнима
„	8	„	и су	и есу
„	3	„	кроѧ	кроѧчъ
64	12	„	сокровищи	сокровище
65	1	одозго	и савъ ско- поц:	и савъ свой скupoцѣни
„	“	“	предъ	преда
66	10	„	да већь	да се већь
68	10	„	гладь углаша- вало су гладъ	гладь и углашавале
			и углашавале	жећь
			жећь	

Стр.	Врет.		Место	Читай
73	3	одозго	усяяне	усяяно
„	10	„	еси ми ты	еси ли ты
80	26	„	безпасно	безопасно
91	3	„	лежећи	лежећа
92	6	одоздо	летећа	лежећа
77	5	„	ићгова ,	ићговій,
88	7	„	ћу	ћу
89	4	„	Багобой	Богобой
„	12	„	къ покрывалу служити	къ покрывали поро- ка и злочинія служи- ти
„	”	”	докъ и по ный	докъ я по ный
90	2	одозго	пустыњикъ ну- дю се съ еломъ	пустыњинъкъ по- нуди съ еломъ
„	6	„	животиномъ	животинъомъ
91	14	„	чивства	чувства
92	4	„	да . е тд !	да , онъ є то !
94	15	„	то є и овай	то є у овой
„	12	„	ко зва	ко зна
„	9	„	машти !	мати !
95	14	„	говырило.	говорило.
„	8	„	су за она	су зла она
„	5	„	ухватиле	ухватили
96	9	одосго	освртало	освртао
„	15	„	одишли	одмили
„	20	„	свободавъ	свободанъ
„	4	одоздо	штапъ, є	штапъ, кои є
97	2	одозго	ви нь пропасти	ви путь къ пропасти
98	3	„	лежећи	лежећу
„	7	„	Богобей	Богобой
100	4	„	подземномъ	подземно
„	6	„	земноъ	земномъ
„	8	„	совѣтуте	совѣтуйте
„	15	„	то виша одъ и тогъ	то вамиа одъ истогъ
„	17	„	вамъ	вашъ
„	7	одоздо	Пустыњика младену	Пустыњикъ предло- женіе ово Младену
„	4	„	Богобай	Богобой

На више места изоставлѣна су ь, ъ, , . ; : , и гдѣ
нетреба поставлѣна е й, а гдї треба изоставлѣна
све ове маић погрешке Высокопочитаемомъ читателю
на додравленіе оставляю се.

ПРИЯТЕЛЬ СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ,

издаан у 12. книга. Сваки понаособъ комадъ коштуе 24. кр. сребра.

Печата се у Новомъ - Саду,
у Книгопечатни Г. Паула Јанковића.

